

RA'ANANA
COMMUNITY
KOLLEL

IYUN 2 HALACHA

Real Questions Learned Real Well

SUN & WED NIGHTS

8:30 - 9:30pm

Maariv 9:30pm

Encore! Encore!
Reading the Megillah Twice

TABLE OF CONTENTS & QUESTIONS

Q1: If I missed the Megillah reading at night, do I need to make it up by hearing it twice during the day?

Q2: Do we recite Shehecheyanu both at night and during the day, and do we find a similar practice by other Yamim Tovim?

Q3: If I can only hear the Megillah once, is it preferable to hear it at night or during the day?

NOTE: Sometimes the order of the sources skips to different pages. This is in order to make the sugya clearer and more accessible.

Source Page

When's the main time to hear the Megillah?

Megillah daf 20b 5

Megillah Daf 4a with Rashi 6

Should the berachah of Shehecheyanu be recited both at night and during the day? And does this question affect how we define the primary time for reading the Megillah?

Tosfos, Megillah 4a d"h chayav 6

Rambam Megillah and Chanukah 1:3 7-8

Magid Mishna ibid 7

Tzafnas Paneach ibid 9

If villages read the Megillah on Yom HaKenisah, what might that suggest about the nighttime reading?

Ritva, Megillah Daf 4a 10

Perhaps reading the Megillah by day doesn't mean what we think it means:

Meromei Sadeh Megillah Daf 4a 11

Even if we assume that Shehecheyanu may be recited both at night and day - how exactly do the night and day readings differ? Why are both necessary?

Pnei Yehoshua Megillah Daf 4a 12

Maharsha, Chidushei Agados Megillah Daf 4a 13

If you missed Megillah at night, should you read it twice during the day?

Sfas Emes Megillah Daf 4a 14

Who does the Shulchan Aruch pasken like? What about the Mishna Berura?

Shulchan Aruch O"CH 692:1 15-16

Mishna Berura ibid (1-2) 16

Why should the mitzvah of Megillah be different from Sukkos, where Shehecheyanu is recited only at night?

Aruch HaShulchan O"CH 692:2 17

If a person can only fulfill the mitzvah of Megillah one time, would it be preferable to read it at night or by day? And is this question connected to the machlokes between the Radbaz and Chacham Tzvi?

Radbaz Cheilek 3 Teshuva 13 18

Chacham Tzvi Siman 106 19-20

Aruch HaShulchan O"CH 687:3 21

QUESTION?

**Ask Rabbi Postelnek, Rabbi Rabi
or one of the other available RCK Rabbis**

WE'RE HERE TO HELP, GROW AND LEARN TOGETHER!

7.

[illegible]

אין אונזערע
אויסזען און
אין אונזערע

הוא היה נשוי וזר,
אשר שבתו היתה
עם דוד לא בלילה
הוא הלחין עם דוד
ביום שבתו המשיח
מפני שהוא יצא
ביום. כי לקח דוד
אשה וישמעאל דוד

(דברי הימים א' כ')

[illegible][illegible][illegible]

ו' ואחשבה לחתם פסם שמים: ביראתך דתן כ"י: יחודך נבדל.
 כיום ולא ידום נלילה ואח"כ קרא נחמיה לרחמך ה' כי נלחמתי^א
 דרשתי נסתיקתה^ב נחמדתי ואחבר וסמן ואחשבותי וקראתי חגיגה
 שנה הוא שחורמתי את שמי וסכל מקלסתי לקדושך ברוך הוא:
 (מחבר)

בשכל הניסיון שרי אלם נראה שאין לאתחוד חטטם אחר חטטם דלול
דאדולא הי לטטט וחטטם הי חקט טה על הנטיס דחי לטטט וכלי
וחקט למיט ג' גרסות ואחרים גרסא אחת עד האל החמישית השלי
שאין נאולם גלילא ואל חזאל שנת הוא יאמר ויהי טטם קודם וכן
ס"ח ובשאר מחללם שמונה עשרה גרסות ואחרם על הנטיס שדולא
עד דבר שאלטא ואחר קד אומר קודם עד דאחזק ואחזק ס"ח וקודם
חזיר הקסר תורה למחזקו אלם יכח ואחזק דדמי שט קדולא ס"ח
האלם ואל לזין ואל לתורם לחללם דכתיב ליה גרם וזרם ס"ח
יח חטטה ושמחה ואחרם [[*ex vice*]] לחללם על אילם השאר] * "חטט"
הקטנות וכל הסדר כמו כאל: **פורים** שח' לזרות בשבת. דזוז
שחרי קרין התגילה וטפי אינט פרסומי נטק: **מאי** אדריא פזיר
מקודם לכן שלטם יס חטטם הי * לזרות ט כזס אפילו כדע דז
דזבר חטט אל חטטיר הי וסר: **חייב** אדם לקרות את המגילה
וחקט אחר כזס דשקיר פרסומי נטק הי קדולא דיתחא הקודם
כזס אחר לקרות גלילא וטטטיר הי יתחא כזס שחזכור התקור
אכלה גלילא לא יאל י"ח וסר נחזי מחטטת מדכתיב כזכרים וטטטס

והוא נבחר כהן (ס) גיל רבן שני שצוהו ביהמה (באמרי) והנחת יד (סנ) לו
 ים בלעריה נתי ראיה שיה (ס) אולי יש להוסיף שכן היה שיהיה (נתי) לו
 וזה ים הרצון בין ש נהג במחיל הנחיה כמלה נהג ד נהג לומר שני נהגו לאפי שש
 אולם הנהגו שני נהגו, וזה נסבט שיהיה שיהיה (נתי) לו

מקופות חומה מימנה
י ידועה בנתי ודא
[ו] בני אלפעל עבר
ת את אנו ואת לוד

אשר ליהודה¹⁸) אמר

חומה נמוכה ירושע
פילנש בגבעה ואתא
אינפול אתא אמא
תיב "ויאמר ליהודה
ה מכלל דערים הוו
נשים חייבות בגקרא
אזוהי הנם ואמר רבי
שחל ליהוה בשבת
של יום נאי אריא
תניא "משה תיקן
ואלין דורושין בעניני
בפסח הלכות עצרת
תג פורים איצטריכא
משום דרבה קמיל

שֶׁאֵין וְהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַזֶּה סֵפֶר
רַשְׁמִים^ט שֶׁיִּקְרָא הֵם הֵם
עַל דֵּן נִסְדָּרִים עַל דֵּי אֶסְכֵר
הַמִּטָּה עַל דֵּי יִדְעוּת נִסְכָּה מִסִּטָּה
לְדַקְדָּקוֹת שֶׁאֵינָם הַדוֹר גִּבְלוֹת^י וְקִשָּׁה
לְהֵשֵׁן שֶׁאֵין בָּן מִשְׁמֵשׁ שֶׁהֵן מִסִּטָּה
וְלִשְׁמֵשׁ הֵם לִי לְמִשְׁרָן^{יב} לֵךְ נִרְאֶה
שֶׁ שֶׁאֵין בָּן הֵן מִסְכָּה לְהַשְׁמִיךְ
וְלִהְיוֹת^{יג} וְכֵן נִסְכָּה שֶׁהֵן מִשְׁמֵשׁ
לְמִשְׁרָה מִזְרָמִים^{יד} וְכֵן הַמִּטָּה הַגִּדְרָה
הִיחָה מִלֵּד עֵלִיָּן^{טו} נִדִּי מֵהָ יֵשׁ
מִקְשָׁה לֵהָ לִי הִקְשָׁה^{טז} דָּבָל שִׁשֵּׁת
עַל חֶלֶל מִחֵן יֵשׁ הָקֵשׁ חֶלֶל מֵהָ
חִסּוֹק לִי מִשְׁמֵשׁ שֶׁהֵן הֵן מֵהָ
הֵם רִי"ל מִשְׁמֵשׁ הֵן מִשְׁמֵשׁ לֵךְ
מִשְׁמֵשׁ אֵלֶּה מִדְרָגָה לִי לֵךְ מִקְשָׁה
וְכֵן יִסָּף אֵשׁ יִרְשָׁלַיִם מִדְרָגָה
לְמִשְׁרָה

[illegible]

ישעיהו
 נגזר: [ז] נצייל ופירי, [ח] ורשא וזכיל בעיל (מליק), הנהא וז אמי סוכן נגזר
 הויכטא: [י] ציל ברירישטע הויכטע ברירי, [יא] באזוח וסודי לא נגזא ספול
 ויש בה ספול שולל ציל רעב שכן היה לפני הוועה בויס) (מליק) וכן ברירי
 ויש מי שיה לרוש נספאס (מסא)

1. מתי יצאנו ממצרים?
 2. מתי יצאנו ממצרים?
 3. מתי יצאנו ממצרים?
 4. מתי יצאנו ממצרים?
 5. מתי יצאנו ממצרים?
 6. מתי יצאנו ממצרים?
 7. מתי יצאנו ממצרים?
 8. מתי יצאנו ממצרים?
 9. מתי יצאנו ממצרים?
 10. מתי יצאנו ממצרים?

1. **System** **System**
 2. **System** **System**

[illegible]

Figure 1

[illegible]

וביאר שתי מצות אלו בפרקים אלו:

NEW YORK NEW YORK

פ"א א קריאת המגילה בזמנה וכו' והכל חייבין בקריאת מגילה וכו' תנא
 פ"ק דערצין (דף כ"ג:) הכל חייבין במגילה ואחרען ללחמי נשים
 וכדריב"ל דלחמי נשים חייבין במקרא מגילה ש"ק הן הוי בלחמי הנס והא דריב"ל פ"ק
 דמגילה (דף ז') דין הקטנים שמתחילין אותן מוקדם כמגילה פקד הקורא את המגילה לחמשה
 (דף י"ט:) אלל חסד וישיבה פטורין הם לנחרי
 כמו שיתבאר

ישיבת חסידים בעבודת ספרות ופז.

הנביאים. והכל חייבים בקר
ועבדים משוחררים. ומתע
ואפילו ונזכרים בעבודת
לשמוע מקרא מגילה. ו
לשמוע מקרא מגילה קל ו
שכולן נדחין מפני מקרא
מקרא מגילה מפני חזון
שהפגע בו קוצרו תחלה
הקורא ואחד השומע מן
שישמוע מפי מי שהוא חיי
הקורא קטן או שומע ה

ישראל

ימבד

פרק א א הכל חייבין בקריאתה אנשים ונשים וטרים ועבדים משוחררים וכו' למעט דרנא דל' סבוב כעמב סבב' בס' תרמ"ט דעבדים

שחלו וטעלו לסט טענדז אום הייזים וולטי מפרש הא ז"ל דרוקא טענדס משהאררס ואל
למחוס לנשים דשאי נשים שטי אסא נעסא הנס וכמ"ס שם הרי"ז ז"ל אלז אין לימר
דרייט ז"ל מפרש דענדז דנריסא ס משהאררס מוס דלס ס טענדס מחס נלמד מדין
נשים דל"כ אין פירש דסס טענדס משהאררס דשחא נמי קסא דכנלז גרס ס א"י דשטיק
כמו שפירשנו:

[illegible]

ב אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא ידי חובתו. פסק הקורא למספר (דף י"ט): משנה הכל כשרים וכו' מן מחשבו ר' יהודה מחשבו נקטן ונגמ' אמרו חזקן חנה חרש דעבד נמי לא חרי' חמשה ר' יוסי היה דמנן הקורא את שמו ולא השמיט לאטי' יל' ר' יוסי אמר לא יל' וממילא דר' יוסי וכו' עוד אמרו כחלי' לזיקתהם כר' יהודה וכו' אל' לא דמי יל' כר' יהודה דרש' כן פי וכו' ואל' חזי' ר' יהודה ואפי' לאתכל' וכו' אל' לא דמיא וכו' לטעם ר' יהודה ואפי' לאתכל' וכו' קרא' את דרידי' וכו' דרידי' וכו' השתא דלמיט' להכי אפי' חיתא ר' יהודה וכו' והא דמי' ר"י כריה דרש' כן פי דמי' היא יוסי הן כוונת' חיתא בנדרות פ' היה קורא (דף ט"ו). והרבי' גר'ו חתם על דרטי ז"ל חתמה גדולה כפי' מרש'ט דהוא ז"ל פסק דשומע מן החרש לא יל' ונגמ' אמרו דק' חיל' וכו' יוסי ונגמרת' פ' היה קורא אפסוקא בלח' דלא כר' יוסי וכו' דרטי ז"ל פלמי' כפי' כפי' ק"ס דמי' וחס' לא השמיט' לאטי' יל' (וכן הקורא קריאת המורה גבי חרש שומע מן החרש) פסק דלא דרטי' ר' יהודה. ועוד ג"ל דלקות דליון בנגמרת' אמרו כחזקתא השתא

לחיות באי אסתי נשים ומדורביל ואמר רביל נשים חיות במקרא מגילה שאף הם
היו באותו זמן וכו' דעת רבתי המורה שלא הוציא אלא חרם עקב השושה (2) בפ"ק
המגילה משפחה ומשפחה לאי איז וכו' כי רצא לחיוב משפחה (3) ליום
הואילא משפחה משפחה ובאן לשטע מקרא מגילה עי סאן סטטל של בית דין
שהו מבטלי חלומד תורה ואמרי לשטע מקרא מגילה ק"ו מעבודה, ע"כ: (3) פ"ק ב"י
ובא מגילה וכו' מגילה איה מקר ע"ק מגילה משום פסוקי נטא אי רולאט לא מגילה
ע"ק ב"י המורה וזה משפט לא מגילה ע"ק רבנן ב"י מגילה שוואת לא את השטע
מקרא, ע"כ: 3 (3) פ"ק המגילה מחזק קרא את המגילה וזאת די חובר ו"ס אמר
מגילה ו' יהודה אמר באיש יהודי רבי וזה אמר אמר המורים האלה וסוף במקרא
מגילה

א (b) בתוספתא נראה הכל חייבין במקרא מגילה בשנים ליום והראשון חב' עד שנים וקצתם קובעין מספר אמן סמוך אל הריבוי עד חובתן ומספר בתל' שנים וקצתם קובעין מספר במקרא מגילה אלא שחייבין בשמיעתה וכן מסתק בחולשתי פה וקרא את המגילה למעט ב' קרא אמר אר' לקרות בשני אנשים והיום וקצתם שאף הם לא בארזי נס ובי'ל' היה עשר בן מסתק ב' וב' בתל' וקרי' לו קטרו' וכן פליח' ויש חבית' למעט מקרא מגילה א' האמר ברי' שסות' שאן אר' למד באן א' ורבנן מסק דרבנן האל' ואן חייבין במקרא אלא רק בשמיעתה ונראה פלי' ה' יהודה ורבנן א' יהודה מסתק קט' ב' וכן ה' ראובן אן' ברי' שרין מסתק א' לרא' וקרא' אר' במקרא' ורשב"י דר' חייבין במקרא מגילה אלא בשנים לקרות המגילה

ממדות החכם הנזכרים באבות³⁸⁵ שואל כענין ומשיב כהלכה. וכאותה שאמרו³⁸⁶ ב' תלמידים ששאלו, א' שואל כענין, וא' שלא כענין, שמשיבין לשואל כענין. והכא, אם בא לשאול קודם לפסח. שואל כענין, ומשיבין לו. והכא, פורים שחל להיות בשבת, דורשין בענינו של יום כלומר שדורשין בענינו של גס, דרש המגלה. וכן פירש"י ז"ל³⁸⁷, מעמידין לתורגמן³⁸⁸ לפני חכם לדרוש אגרת פורים ברבים. והכי פרכי, מאי אריא פורים, דלית בומניה זכירה אחרינא בפה, אלא שמחה בעלמא שגוהגת בומנה, ולא הוי פרסומי ניסא כולי האי, דבשבת איכא סעודה קצת, ודינה³⁸⁹ הוא דלדרוש בענין הנס, משום פרסומי ניסא, דלא מחייב למעבד הזכרה בברכת המזון, אלא שאם בא להזכיר, מוזכר בהודאה³⁹⁰. ואפי' כי מוזכר ליה בתפלה, ליכא פרסומי ניסא כולי האי. דאפי' ימים טובים, דאית ביה כמה זכירות כבטול מלאכה, ולנהוג אותו קדש, וכמה הזכרות. אפ"ה חייבין לדרוש בהלכותיו. כדחניא וכו'. נמצאו [ב'] [ג'] לשונות אלו, חלוקים בעניניהם. כששואלין ודורשין בהלכות הפסח, היינו לדרוש בהלכותיו ממש ברבים. ואידך כששואלין בהל' הפסח ל' יום, היינו שיש רשות לשאול בבית הועד, ולהכי לא גרסינן ביה ודורשין, וליתא בנוסחי דוקני³⁹¹, ובתוס' ³⁹² הוכחא לדבר זה

מסתבר לי דבקריאת לילה ליכא קפידא ב', ואפי' שלא בזמנה דכ"ע⁴⁰⁰, דהרי כפרים המקדימין ל"ה, בלילה במקומן היו קורין אותה. דהא לא מפטירין⁴⁰¹ מקריאה זו, דחובה היא⁴⁰². ובמקומן לא היה להם י', ואף בלילה לא מכנפי להאי. וקרוב בעיני לומר, דכפרים או עיירות המקדימין ל"ה, קריאת היום הוא שמקדים כדי לקרותה בציבור, אבל קריאתה בלילה, בזמנה קורין אותה כ"א במקומו כפי מה שיודע או הולך אצל חביריו⁴⁰³. ואפי' תימא דבעו עשרה למצוה כדלקמן, שפיר מצו למטרח ולאכנופי, דלא טרידי

ועיין לקמן כא, ב. ד"ה מאי. אמנם הרמב"ם פ"א ה"ג פסק שאין מברכים זמן ביום, וכן דעת הרשב"ם במרדכי, ושיטת ריב"ב, וכן דעת הטור תרצ"ב. 396 צ"ל: „בפירוש דכתיב, וימי הפורים (אסתר ט, כ"ח). משמע יום דוקא". ועיין לעיל ב, ב. ד"ה איתקש זכירה לעשי'. 397 ז, ב. 398 כ, ב. 399 במקומו של רבנו נהגו כן, ועיין בהג"מ פ"א ה"ג, וטור תרצ"ב שכתבו, שאין המנהג כך. 400 צ"ל: „לכר"ע". דהיינו, רב ורב אסי לקמן ה, א. 401 [צ"ל: נפטירין]. 402 עיין רשב"א כאן, והר"ן, דרצו לומר, שבני כפרים פטורים מקריאת לילה. ולבסוף כתבו, שבמקומם היו קורים אותה ביחיד בערב הכניסה. 403 רבנו לשיטתו לעיל ב, ב. ד"ה ולענין כפרים, דטעם ההקדמה מפני שאין בני הכפרים בקיאים לקרוא, ולכן היתה עיקר התקנה שכן עיר יקרא להם. ולכן תיקן חשש זה, באמרו שילך אצל חבירו. (אמנם גם רבנו מודה דגם בגלל שאין עשרה רשאים להקדים, וכדחונינן בעיר שאין בה יב"ט.) ועיין מאירי בפירוש המשנה שכתב, שבחזרתם מן העיר היו מביאים בקי

הקשה הר"ן. 385 פ"ה מ"ז. 386 תוספתא סנהדרין פ"ז ה"ה וכן פירשו הר"ן והרשב"א. 387 ד"ה שואלין ועיין פנ"י. 388 צ"ל: תורגמן. 389 צ"ל: „ודין". ושיטת רבנו דפורים שחל בשבת, סעודה נוהגת בשבת, וכמוש"כ לקמן ה, א. ד"ה באלו אמרו בשם י"מ. וכן הוא במאירי וכוונת רבנו דאין בסעודה זו פרסומי ניסא, דבשבת בלא"ה איכא סעודה. 390 שבת כ"ד, א. ועיין ב"י סימן תרפ"ח. 391 וכן הוא לפנינו לקמן, כ"ט, ב. ובסנהדרין י"ב, ב. ע"ז ה, ב. ובר"ה ז, א. אמנם בפסחים ו, ב. הגירסא, שואלין ודורשין. אמנם בכ"י שם בפסחים, שואלין. וכ"ה ברא"ש ובר"ף ובר"ח. ובבכורות נח, א. הגי', שואלין ודורשין. ובכת"י אוקספורד למכילתין לקמן כט, ב. הגי' שואלין ודורשין. 392 פ"ג ה"ב, וכן הביאה הרשב"א. ולפנינו הגי', שואלים הלכות הפסח בפסח. 393 צ"ל: דגרסינן. 394 וכנראה הוא הרשב"א. 395 והוא ר"ת והובא ברא"ש סימן ו' וברשב"א. ובתוס' ד"ה חייב הביאו דברים אלו בשם ר"י. וכן ס"ל להר"ן והמרדכי תשכ"א וכ"כ המאירי

בשביעי לא דחי שבת, הוא משום דעיקר מלות ערבה היו בזקופה. ומשנה קשה על הא דתנן במשנתנו דאין מקרא מגילה בשבת. בשלמא למסקנת הגמ' שם דלאחר חורבן הבית, כיון דאין לא דחי איננו נמי לא דחי יומא, דנימא דמשנתנו מיירי בזמן הזה, וכייוו דר' יוחנן לשל כמנשי"כ שם. אבל לר"י קשה. ומשום משני רב יוסף דמגילה יש עטס אחר דלא קרינן בשבת אפילו במקום דידעי בקיבועא דירחא :

דף ה' א' פורים שחל להיות בשבת. ערב שבת זמנס כ"ו וזה שבת זמנס הוא אלא לאו הכי קאמר שלא בזמנס בזמנס כ"ו. לנאורה קשה הא לפירש"י עטס שינוי זמנס משלל בזמנס, הוא משום דזמנס קרינן בליבור, אס כן בשחל בשבת הרי שלא בזמנס הוא זמנס ממח, ומאי מקשה. אבל לקי"מ, דלפי הס"ד דרב ס"ל דפורים שחל בשבת מקדימין ליום הכניסה, וא"כ עיקר קריאת הליבור היו בחמישי, אלא מי שלא קרא בחמישי קורא בערב שבת. וכן בחמישי אסתר שחל בשבת ומקדימין ליום חמישי, מכל מקום מי שלא החמיש בחמישי, מחמשה ערב שבת. וכי נמי במגילה שקורא בערב שבת וביחיד. ועל זה שפיר מקשה. ודחי דהכי קאמר, ערב שבת זמנס ממח, ופי' דלא כמשנתנו, אלא כהנא קמא דרבי : **והנה** זה לשונו של רש"י ז"ל בד"ה ערב שבת זמנס הוא, משמע שהוא זמן הקבוע כ"ו שהרי י"ד הוקבע לפורים כ"ו להקדים משום דרבה כ"ו. דקדק רש"י ז"ל לומר משום דרבה. וברי ודאי דאפילו לרב יוסף לא היתכ זאת אלא חקנת חכמים, ולא מאנשי כנסי"א. ולא תקשה היאך עקרו חז"ל את הזמן שאמרו אנשי כנסי"א, והיא קשיית העורי אכן ז"ל. ואינה קשיית, דהקשה ג"כ היאך הקנו צכפרים ועקרו את הזמן העיקר, אלא מדרשא דבזמניהם, הכא נמי מדרשא זו. וכי מרדכי ואסתר שדקדקו לכתוב זמניהם כדי לרבות זמניהם ברצח כיוונו על כפרים דוקא, וברי למי שילא לדרך ג"כ איכא דין זה, וא"כ יכולים לחקן גם כן משום שבת. וזה העטס אפילו לרבה שלא עקרו מגילה לגמרי כמו שופר וילגלג, דשם אי אפשר לעשות זמן אחר, משא"כ במגילה שיש צקרא רמז על זמן אחר. ופי' במאירי ישיב אחר, והעיקר כמנשי"כ : **ונראה** דרש"י ניומוק עמו, דלפי הס"ד דאפי' שלא בזמנס היו בזמנס, לענין שאפשר לקרוא ביחיד, זה אינו אלא אליבא דרבה, דהא דעקרו הוא משום גזירה. דזה אפשר לומר דבין אס קרינן בחמישי כשיקרא התקנה שאז הוא זמנס ממח, ובין אס לא קרא בחמישי וקורא בערב שבת, מכל מקום קורא ביחיד ולא חיישין לפרסום. אבל לרב יוסף דעיקר העטס שעקרו מקריאה בשבת כדי שיכיו עניים סומכים. וא"כ בזמן שכל קוראין המגילה דכיוו בחמישי, אז סומכים עליהם העניים. אבל אס לא קרא בחמישי, האין יקרא בערב שבת ביחיד, וברי לא ידעו עניים מקריאהו, ולא יצאו לסמוך עליו. ואס כן מחויב לקרוא דוקא בעשרה ויכיה פרסום בדבר, ויצאו עניים ויסמכו עליו :

שם במשנה. והקבל פירש"י דאי אפשר להיות בשבת מפני שהיו לריכים להביא את עפס. ולפי זה ז"ל דהא דאי אפשר להיות ביום טוב ממח, משום קרבת חגיגה ורואים דנפשי, ולא היתכ אפשר למעט היום בטעם לקריאה המלך. וזה דפירש"י בסופו דף מ"א שהוא מפני הבימה, הוא כפירש"י כאן בשם הירושלמי. והגאון העורי אכן ז"ל הקשה לעטס רש"י, הא ירושלים היתה מוקף מחילות קודם שנפרט צה פרטות. ויש לישב דודאי היו כמה אנשים ליום מחוק לחומת ירושלים ג"כ, והיו לריכים להביא את העף מחוק לחומת :

ועבר הירדן, ובכלל יחודא נכנסו ערי שבת יחודא וצנימין, משא"כ במקרא המכ מחולקים :

שם. ואמר ריב"ל גסים חייבות במקרא מגילה. פי' מש"כ בהמשעות לחי' של השלילות, דיש י"מ בין בני שתי השיטות לענין עבדים, דלכ"ה היו עבדים כמו נשים. ולפירש"י דוקא נשים, מפני שהן היו עיקר הכנס, אבל עבדים פטורין ככל מ"ע שכ"ז : **והנה** לשיטת הכ"ה אס אין לאיש מי שולאיו במקרא מגילה כי אס אשה, כתב הגאון העורי ז"ל, דמכ"מ מחייב ללכת מדרבנן כמו אשה ויולא צה. ולי נראה דבמקום שיש חיוב דאורייתא לא חקנו דרבנן. חדע, דבר מינים הפסולים ומזכרים עליהם בחוכ"מ, מכל מקום בראשון אין מזכרים. ואמאי, נימא נכי דמכ"מ אין יולאין צה, ככ"ז לא גרע יום הראשון משארי ימים. אלא ודאי כיון דאיכא חיוב מן החורה, לא תיקנו צו חיוב דרבנן כלל. אולם מכ"מ אי' שם צ"ע ס"י חרמ"ט דנוטלין ואין מזכרים, וזהו כדי שלא תשחכת תורת אחריו. ואין מוכח אס זה שייך במגילה, דגסים קרינן לעולם מחיוב דרבנן שעליהם, ולא ישחכת :

שם. שאף כן היו צאותה הכנס. הנה לפי החוס' שכללו צנס כאנשים, ומשום חייבין מדרבנן דר' כוסות כדאי בפסחים. ויכ"ה אס לא הית חיוב מה"מ לנשים באכילת מלה, היו חייבין מדרבנן מעטס זה. ולא דמי לסוכה דפטורות אפילו מדרבנן, אפי' שנס הכס היו צנס כי צסוכות הושבתי כ"ו, כייוו משום דשמה אינו נחשב לנס, שהרי אין צה סיפור הכנס כמו במגילה ולי' ראשון דפסח, ואינו אלא לעטס למולה זו, ולא רצו חכמים לחייב צה את הנשים. וסבירא זו ז"ל לדעת הרב יוסף אי' ירושלים צתוס, שכתב דמכ"מ חייבות מעטס זה, וזה דאליטריך קרא לחיוב מלה, הוא משום דלא נימא ללמוד מחג הסוכות. והקשה הגאון העורי ז"ל אי' מאי מקשה בגמ' סוכה ד' כ"ה א', דהאזרה להוציא נשים למח לי, חיפוק לן דמלות עשה שהזמן גרמא היא. ואי איתא דסבירא דמכ"מ היא, נימא דס"ד לחייבן משום שאף כן היו צאותו נס. ולא קשה מידי, דזה לא שייך כלל בסבירא דנס :

שם. ולמיתנא מתניתין דידכ ציממא כ"ו. פי' מלבד קריאת המגילה שהוא כמו מה"מ, חייב לשנות. ופי' המקרא חלקי אקרא יומס וגו', היו כלשון המקרא המוצא בצרכות דף כ"א, מנין לצרחה החורה מן החורה שנאמר כי שם כי אקרא. אמר לכו ר' ירמיה כ"ו כגון דאמרי אינשי אעבור פרשתא דא ואתנייה. פי' ולשנותה, דלריך להיות הקריאה בידיעה של הביאור להבין ולהשכיל צה, והיו זה כמו שלומד פרשה, דנפטס הראשון עובר עליה בלי ניתוח המאמרים, ובשעה ששבר שנית הוא שם לצ להשכיל יותר עליה. כך בחיוב קריאת המגילה ביום יש לדקדק במחשבתה יותר מצלינה. ומשום כתיב בלשון מלה, שאינו לשיכובא כ"ה, ופי' בסנהדרין דף ז' א'. וזה דלא כמו שפי' הרא"ש ז"ל צסי ו' את הסלקא דעתין של הגמ' למיתנא מתניתין כ"ו עיי"ש :

שם ע"ב. ורב יוסף אמר מפני שעיניהם של עניים נשאות במקרא מגילה. פי' בחוס' ד"ה ורב יוסף. ויישובם חמור. דמה ענין מגילה לבית המקדש, דנימא אין שבות במקדש. בשלמא לולג היו מלה מיוחדת בביכמ"ק כדכתיב ושמחתם לפני כ', ושופר היו בכל צ"ד משום דמעלה זכרון. אבל מגילה אין שום ענין לביכמ"ק. חנה עיקר היישוב הוא, דלפי דעת רב יוסף בסוכה דף מ"ג ב' דלולג אפילו בזמן הזה נישל צארי' בשבת ביום הראשון. וזה דערצה

מִיָּהוּ למאי שאפרש בסמוך דגזירה דרבה ורב יוסף דלא קרינן מגילה בשבת לא הוי בימי אנשי כנסת הגדולה כדמשמע מלשון רש"י לקמן אלא לאחר כך גזרו חכמים וא"כ בימי כנסת הגדולה לעולם לא נדחו י"ד וט"ו ממקומן, ולפי"ז על כרחך לא שייך הקישא דזכירה לעשיה אף בי"ד וט"ו לענין אם נדחו ממקומן, ועיין בלשון הר"ן ז"ל שהרגיש ג"כ בזה הסברא דהקישא דזכירה לעשיה ועיין עוד בסמוך:

שם מ"ט דת"ק דכתיב בכל שנה ושנה כו' ורבי מ"ט דכתיב בכל שנה ושנה כו'. למאי דפרישית בסמוך דמשמע מלשון רש"י ז"ל דהך גזירה דאין קורין בשבת לא הוי בימי כנסת הגדולה א"כ על כרחך האי דרשא דכל שנה ושנה לאו להכי איצטריך אלא לכדדרשין לקמן לענין אם נתעברה השנה דלא תימא דקורין אותה בראשון ובשני דכתיב השנית מש"ה איצטריך בכל שנה ושנה, והכא לא מייתי לה אלא לאסמכתא בעלמא ועיקר פלוגתייהו דר' ורבנן על כרחך בסברא פליגי. ולכאורה לא מיסתבר מילתא דרבנן דמהיכא תיתי יודחו עיירות ממקומם בשביל המוקפין ולמה לא יודחו המוקפין עצמן. יש ליישב דכשנדרחו העיירות מזמן הקבוע להם בי"ד אכתי לא נדחו לגמרי דעושין השמחה והסעודה בזמן, משא"כ אם יודחו המוקפין ל"ג אימת יעשה הסעודה, דבי"ג לא אפשר דיום התענית הוא כדפרישית ובזמן הקבוע להם בט"ו נמי לא אפשר שאין עושין הסעודה בשבת כמ"ש הר"ן ז"ל בשם הירושלמי ואם יעשה הסעודה באחד בשבת כראיתא בש"ע ויקראו המגילה בי"ג מרחקא טובא זכירה מעשיה, הלכך לרבנן הא עדיפא דיעשו המוקפין זכירה ועשיה הכל בי"ד, כן נראה לי ועדיין צ"ע ודו"ק:

שם אמר רב הונא פורים שחל להיות בשבת הכל נדחין ליום הבניסה, ומסקינן דכל הנדחה קאמר. והקשה הרשב"א ז"ל דמאי כל הנדחה דקאמר דלמאי דמוקינן לה כרבי א"כ תו לא אשכחן שום דחיה כי אם בהא גופא היכא שחל י"ד בשבת. ולענ"ד קשיא טפי רב הונא מאי קמ"ל אטו רב הונא מתני' אתא לאשמעינן, ואע"ג דאשכחן תנאי דפליגי מ"מ הא קי"ל הלכה כסתם משנה. לכך נראה לי דעיקר מלתא דרב הונא לאשמעינן דאע"ג דעיקר מלתא דיום הכניסה ששינו במשנתנו לגבי כפרים לא שייך בזמן הזה כראיתא להדיא בריש מכילתין, וא"כ סד"א דכי היכי דבטיל קדימה ליום הכניסה לגבי כפרים ה"ג בטיל לגבי עיירות כשחל בשבת דהא בחד בבא מתניין במתני', קמ"ל רב הונא דאפ"ה מקדימין ליום הכניסה והיינו דקיהיב טעמא לפי שכל הנדחה ממקומו ידחה ליום הכניסה. ולפי"ז אע"ג שבטל לגבי כפרים בזמן הזה היינו לפי שקורין אותה בזמן הראוי להם מדינא, משא"כ מי שאפשר לו לקרואה בזמנה ונדחה בד"ן הוא שידחה ליום הכניסה דאיכא פרסום ניסא ביותר, כן נראה לי:

בתוספות כו"ה ויעבירו כו' קשה אמאי לא קאמר כו' ועוד י"ל דלחבי לא נקיט כו' דלא שייך חיוב חטאת כו'

בשאר ימים טובים שעיקר קביעתן לאו משום פרסומי ניסא הוא ובלא"ה איכא פרסום מצוה וחובת היום גופא כיון שאסורין בעשיית מלאכה ומקדשין בהן על היין שמזכירין בהן ענינו של יום ואפ"ה תיקן משה שצריך לקרות בתורה וענינו של יום, א"כ מכ"ש בפורים שחל להיות בשבת שאם לא יקרא בו מענינו של יום אינו ניכר כלל עיקר ענין מצות פורים א"כ פשיטא שצריך לדרוש בו מענינו של יום כמו בשאר ימים טובים, דהא אמרינן בעלמא כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון וכ"ש פורים דרבין קבלה הן דרבין קבלה כדברי תורה דמי. כן נראה לי נכון לולי שתוספות לא פירשו כן. וקצת מדברי האחרונים מצאתי בחידושי הרשב"א אלא שהוספתי נופך משלי:

כד"ה חייב אדם כו' אור"י דאע"ג דמברך זמן כו' דעיקר פרסומי ניסא היה בקריאת דיממא כו' עד סוף הדיבור. פסק זה הובא (נראה ש"י) גם כן בשם רבינו תם ורבים חולקים שאין לברך שהחיינו שני פעמים על מצוה אחת. ולענ"ד נראה דודאי עיקר חיוב קריאתה שתקנו לקרות כדינה היינו ביום דוקא דאז היה זמן הגס שנקהלו על נפשם, משא"כ לילה לאו שעת מלחמה כמו שפרש"י לעיל גבי אמש בטלתם כו', והיינו דתניא נמי לקמן אין קורין את המגילה אלא משעת הגין החמה ואוקמינן לה אדיממא לפי שהוא עיקר חיוב לכל אדם, משא"כ בלילה אינו אלא מצוה בעלמא ולא חיובא ואפ"ה תקנו שיברך כמו בכל מצוה דרבנן, אלא דלענין זמן היה נראה לי שצריך לברך בלילה לאו משום קריאת המגילה לחד אלא משום חובת היום כיון דעשאו חכמים כמו רגל ממש דכתיב משתה ושמחה ורבין קבלה כדברי תורה דמי עד שלשית כמה פוסקים נטו"ח ס"י תרצ"ן אין אכילות ואנינות נוהג בו כמו בשאר רגל, א"כ שפיר יש לברך זמן כמו זמן דרגל ולמחר ביום מברכין זמן על מצות קריאת המגילה, כן נראה לי:

דף ד ע"ב

בנמרא דתניא הל' לחיות בערב שבת כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה. וקשיא לי אימת יעשו אנשי עיירות גדולות הסעודה דביום לא אפשר דהא יום תענית הוא לשיטת רבינו תם דתענית אסתר מתקנת אנשי כנסת הגדולה הוא כמו שהביא הרא"ש ז"ל (נ"סין א') בשמו בפירוש ד"ג זמן קהלה לכל היא, ואם יעשה הסעודה בי"ד שלא בזמן קריאתה הא איתקש עשיה לזכירה, ונהי דאנשי כפרים עושין הסעודה לעולם בי"ד היינו משום דהקישא דזכירה לעשיה לא שייך אלא בי"ד וט"ו דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים, משא"כ הכא דאיירי בי"ד גופא ודאי קשה, וליכא למימר שמקדימין התענית ל"ב דהא כולוהו תענית מאחרין ולא מקדימין כדאשכחן בשמעתין דלקמן בסמוך. וי"ל היכא דלא אפשר ודאי מקדימין כדאשכחן באמת בחל י"ד באחד בשבת שמקדימין התענית ליום הכניסה, כן נראה לי ועדיין צ"ע:

1278 1 - 872 2-571

מנילה נקראת פרק ראשון

דבר ע"א בסו"ש בידה אלא לאו אליבא דרבנן דהו סמיה רבי עקיבא
אמרה עב"י. לנאורה דמשמע ליה דהני רבנן הו מקמי ר"ע דהני
מחשבו דר' יהודה קאמר לר' עקיבא אימתי אמרו רבנן דקורין ב"א כי הייט
בזמן ששנים היו כהקן אלל כותן הוא לין קוראין ואין זה מוכרח דלדבריה איכא
למחש' דר' אליעז דרבנן קאמר וסע בעלמם דברי רבנן דמתן ר"ע היו דטפי
הוא ק' למחר סבי דל"כ רבי יהודה הוא דפליגי עליה דר"ע ולא רבנן וע"כ
מלה סו"ש"י נתקן למטה ושיטור דנרין כך הוא אלל לאו רבנן דפליגי עליה
דר"ע ומקמי ר"ע דהייט בזמן ששנים כהקן אמרה מיהא דקריין אלמא כי
:וד"ס:

דף ב ע"ב תוס' בדיה ועוד האמר רב חסדא בר וארי דתלמודא מסיק
דיה בר והבא ח"ק בר ועוד את"ל דבפתחות איירי נמי תקשה
אמר רב חסדא בר עב"ל כל"ל מחוס' כפרק הטעם א' ומי' דהסם כפי'
טעם תלמודא חסין ליה לאוקמה אל דרנ' ירמיה כפתחות משום דמעיקרא
יע הסם מלפני דרב חסדא ולא הוה קשיא ליה הסם מעיקרא א' מאלה המלות
וגם דמעיקרא איירי הסם לפטוגי כפתחות כדקאמר קמוס ועשאו פתוח כ' פתוח
ועשאו קמוס כ' מש"ה הסמיך קך דרנ' ירמיה נמי כפתוחה ולא תקשה כלל
מדרב חסדא אבל הסא ה"ק מעיקרא ותסבגה מאלה המלות ולא ידע כלל לפטוגי
בין כפתוחות לפתוחות ומתן קושיא דפרין מעיקרא אלה המלות אלוטוב ר' ירמיה
בין כפתוחות בין כפתוחות ואם כן שפיר קא תקשה לפום כך כגורא דכפתוחות
חייב אל דר' ירמיה תקשה ליה נמי אל דרב חסדא ועד"ו יתפרש מ"ש וספר"ת
ול סגוה כ' ומשני אין מחו הוא ולא קשיא מדי דר' ירמיה חוקי אל
כפתוחות וזי מחי כ' ר"ל דלמאי דמשני בין הסם בין הכא אין מחו הוא ודאי
ולקמי' א' דרנ' ירמיה חוקי לה נמי כפתוחות ומש"ה כ' פריך כמגילה הסא
ורב חסדא ולא נמי לאוקמה אל דר' ירמיה כפתוחות כדחוקי לה כפי' הטעם
דכ"י ארמיה דתקשה ול הכא קא מדחי ליה להסך הסגורא למי הקושיא כפרס"י
הסם א' ע"פ והכא מאלה המלות נמי פריך מעיקרא דליכא לפטוגי בין כפתוחות
לפתוחות לפום כך כגורא א' איירי כפתוחות פריך נמי מרב חסדא כיון דמשני
שפיר אין מחו הוא ולאוקמה אפי' כפתוחות כסגורא כהתקשה ועד"ו:

ח"א דף ב ע"ב מוצע' צופים בו והבתיב אלה המצות בו. כל דברי הסופר פשוט מזה הטעם ו' נחשבים כלום ולחנם גם כן בין נחשבים כלום כל דברי הסופר גם בין נחשבים מזה ר"ל:

דף ג ע"א תמיד בדיה ויין יהושע בר בשצר על יריחו בתים ויין בר
ובשצר על הני בתים ויין בלילה בר עמיאל. כ"ג. האי כשנר על
יחו שפוט לא מתח הוא דכנר כנש את יריחו והסתייע אלל קדוש שגר על
הני סיה דכנר כנש קרל וי ושלום יהושע וילכו אל התחבר בר שערין לא
סל ו על הני דכנשים כנש קרל ויין יהושע בלילה בתוך העם עד אשר הלך
נמחו להלום על הני דכנשים כנש קרל ויין יהושע בלילה הוא בתוך
העמק דהיינו כנשיה לר על הני ומ"ל טו:

[illegible][illegible]

13

[illegible]

דף ג ע"ב תוס' בריה אין מצינו בפני ת"ח ויום שמועה כפסיו דמי עב"ל.
הס"ד ולא"כ כ"ח הוציאו וק"ל: בפרישי בריה את
לית דכתיב לא תוכל ליהנותם בר עב"ל. לא ידענא אמאי פ"י למאי דפ"ד
משקרא למילף מהכא דגדול כמד הכצו"ט וז"ל וז"ל דמקן ליה ההם נפ"י מי
שמתו כ"ו דשלי ההם דכחי והסתלקות וז"ל נפ"י למילף ההם דגדול כמד כ"ו
מהך דמיתקן בשמעתין הרי שיהי הילך לשמע פסו"י ודמקן לה נמי
ההם כ"ו שלי ההם דכחי ולאחריו אלל דגדול כמד הכצו"ט דזוה"ל ל"ח דוקא
נלאו דלא תפיר הוא דמסקי ההם כ"ו וז"ל הכא מקרא מגילה לאו דלא תפיר
הוא דמ"ח מלך דרנן הוא וז"ל הר"ן בשמעתין וק"ל כ"ו: תוס' בריה בורך
שישב ולבסוף דוקא בר עב"ל דלא דקאמר גידון ככפר מיירי דליכא י
בשליש בר עב"ל. ודומיא דכ"י פ"כ אפי' דליכא י בעלנים נחוקף ולבסוף ישב
קורין גע"ו ומהכא ה"מ להוכיח בפשיעות דקך דכרך שאלן ט' י בעלנים גידון
ככפר פ"כ נסתם כרכים מיירי ולא נחוקף תומה מיתות יהושע וז"ל בראש
ור"ן: תוס' בריה והתניא ר"א בר מאי מהני ולבסוף ישב אם לא קרשה בר
עב"ל. כ"ל:

דף ד ע"א בפרשי בדיה לוד ואזע בר ובפאנר דערבינ תנן תרתי סינייה דקא מיני לוד ואזע בר עביד. כך היה גרסא שם אבל בכל טעמאות שלפנינו נחמא שם כיון לא מנה אלא לוד ומכאן הוסיף בשמחין כיון וק"ל: תוס' בדיה הא אלפעל בגנהו בר אבא הבא דהוה ב' בשלשתן לא שייד לסיפר שהן כפולות עביד. אן זה מחזיק דניא חסדים לא חביב בקרא כיון ולא פריך אלא אטו ואלו אלא לל"ל דנחמא נמי לא שייד סתם כפולות וק"ל: תוס' בדיה נשים חייבות בר וקשה דהא בחוספתא תני בהדיא דפומסום בר ומסיבא דלא עדיפא אשה מאנדרוניעום בר עביד. ז"ס אמאי לא פקעי לכו בפשיטות מריש דקמינו נעומתום שליט מילי מיט ולא איט מיט ואיט ע"כ דממא זה הקורא אשה הוא ועין יישוב לזה קלם כביי טור א"ס פ' מרש"ט וק"ל ז': תוס' בדיה פסק ואימר על הגמים בר לעינבר ומשום חבי תקנו בה על הגמים בר עביד. כל"ל: תוס' בדיה מאי אריא פורים בר ומסיבא לדרוש בו כיום אמר ב"מ דרשנא ז' יום בר עביד. כל"ל:

ח'א דף ר ע"א חייב אדם לקרות המגילה בכלילה ולשנותה ביום שנאמר
בר' וסעי מסתק ליה תפלה ללוי תפלה וסעי תפלה ללוי תפלה

[illegible]

דף ד ע"ב תוס' בריה וינבירנה ד' אמות כו' לפי שאין שם חיוב תמאת כגון שלא היתה שקורה בו עבירה כלל וכו' ונחמתי מ"ב

הגות וקשרות

משיב בזה. מן העוכין דף לב ע"א. מן בדיה לוד ודיה הא. מן היינו בקרא
דבריו הימים. אבל הוא נזכר במחמה יא. לה. ועין רשיש על הנמרא דיה לוד
לן עין קרבן נטנאל אח נ. קנט דברי שלום ואמה (בסוף ספר נגזי הסוף
מגילה) פ"א ה"א, רשיש וחשק שלמה. לן דף יד ע"א ע"ש. לן אסתר ו. א.
לן לעזין הלל לקמן דף כ ע"ב ולעזין סעודה פורים לקמן דף ו ע"ב. לן ההלים ל
יא"ב. לן דברים לא. יח. לן חולין דף קלט ע"ב. לן אסתר ד. א. לן אסתר ת
טו. לן דף טו ע"ב. מן וברשיי דיה זומרן פירש להיפך זומרן ביום ולא ימים
בליה. אסנב במסכת סוסיים פירי הי"ח אחא להראי כרבינו. מן ברכות דף נג
ע"א. מן עין יודשליס מגילה פ"א ה"ה וסבבים הל' מגילה פ"ב הי"ח
מנן במהרש"א דפ"ח בטעות "כיון" ובמסמ"ש הרעחקה הגהת רבינו לנבון

דאלקין אקרא טו, ולדידי לא הוכחה היא דקרא דמייתי טא
אקריאה ליליה ומאי דאמר ולשטותה ביום מסבחה מחייב
ריביל, אך מלשון הרשע משמע דבסיד דנמי לא היו קורין
כלל ביום ולריבין לתוך המענה כמיש הטויה דהיינו כעס
הארץ שאלי לשטות, מיהו מיש עוד לתוך דמחגי מיירי
באותו שלא קרא בלילה, דכרי שגה הם דאיכ למא לא
יקרא קודם הכן החמה כיון דבין בלילה ובין ביום יולאין
בקריאה אחת לפי סיד דנמי, והנה למסקנא יליד למא דאמר
לשטותה ולא דאמר דחייב לקרואה בלילה וביום, והי נלפיד
לפרש טונת ריביל שחייב לקרואה ביום פשט שנית והיינו
דאם לא קרא בלילה לרד לקרות ביום ב' פשמים דגם
דמקרא דולא ידום ליכא הוכחה לקרות בלילה וביום אלא
לקרואה ב' פשמים רק דמקרא דאקרא יומא איכא סמך
לקרות ביום ובלילה ואיכא כשלא קרא בלילה לרד לקרות
ביום ביס ואיש לשון לשטותה ככיל, אך כס' ברבי יוסף
(ס' תרפ"ו) ראיתי שהביא כעס גדול אי שרלא לומר דאם
לא קרא בלילה חייב לקרות ביס ביום בחורת תשלומין כמו
בתפלה דאיכא חיוב תשלומין, ודעה דבריו דאין כאן חיוב
תשלומין משום דהלילה גורם עיש, אבל למיש אין הלילה
גורם כלל רק דלשולס לרד ב' קריאות ככיל, אבל לימ
כן בפס', ואפשר דאם דאמר ולשטותה משום דשיקר מלוחה
ביום היא והקריאה בלילה היא רק שיהי ביום קריאה שגי'
וגימ' כהא דהיכא דביחמא לא יהי' עליו חיוב גס בלילה
פטור, וגימ' כחוקה שזכנם לפיר בליל ייד וקודם שיהי
ילך למקומו דפטור יקריאה הלילה:

בתום דיה פסק טו ויש שאיז כעס דאמרו חכמים
מידי דלשעבר לא תיקו זה להכא, אי היכן
אמרו כן ומה שאין הגרייפ שהיא בפסחים (ק"ו) תשמי'
שם ולא מלאהי ואורנה קשה דהאם מפרש דרשיק דאמר
[בברכת אשר גאלנו שהיא לשעבר] כן היא יגיעט למועדים
טו פיש וכן טהינן והרי שיקר הודאה לשעבר היא ואפשר
תיקו זה מידי דלהכא וליש [אכן נראה טונת התום
לדברי הירושלמי בברכות (פ"ד הי"ג) ע"ש]:

בא"ד ואם מושיש היא יאמר ויהי נושם קודם, משמע
דנחמי' אומרים התקבל קודם המגילה וקשה
מיש מכל מושיש דאיז התקבל עד אחר ואהה קדוש, ולי'
משום דקריאת מגילה הספק גדול היא, מיהו קשה איכ
בשחרית אחי אומרי' מלי קדים, ולי' דשחרית משום
קריאת התורה מתחילין עס התקבל ככיל, ועי' בע"ז ומאי
(ס' תרל"ג):

בתום דיש פורים טו אבל כחול חל, ואי מכל הא
דייל דאם דנקט בשבת רבואה היא דלא תימא
דנגזור משום דרבה אבל כחול גיב דורשין דאם גס ביומי
איכא מלוח היום ואפשר שואלין ודורשין, ישוד דאם כחל
בשבת קוראין ויכא שחלק וגם פ' וסור לשמאל קורין בשבת
דגם כחל כעיש פליגי בנמי לקטן (ל'). ובחל בשבת ודאי
קורין וסור כפורים עיש, איכ איכא גיב מענינו של יום,
ואפשר כיון דמימ' מעשה התן בעמלו אינו נזכר לא חיקרי
מענינו של יום משאכ' בקריאת מגילה דכולי' אית בי',
אבל מימ' קשה מושיש דמסעירין מענינו של יום וגם בפסח
שקורין בימי' ככל יום ומימ' שואלין ודורשין, אך יומר
כיל דק' בג' המועדות מחייבין לדרוש ולא בחטטה ופורים,
אלא דריביל חידש דפורים שחל בשבת כיון דאין מקיימין
המלוח דורשין עכיש, מימ' ליש לדינא, ומאז דפרד' הגמ'
אפי' יו"ט נמי ולא פרד' אפי' חל כחול נמי אין ראוי
דייל דלא פסיקא ליי להקשות משום דייל כמיש התום
דכחול אין דורשין, אבל למסקנא שפיר יל דהיה כחול:
בריה

הגם כיון דנזיכ' היא דפטורין מחי' שהיז ואזו עשם
מלוח תפילין וליי' לא שייך כנשים ומימ' פטרינהו קרא,
רק כמלוח דרבנן שייך עשם זה דמקום שהיו באותו הגם
תיקו רבנן גס עלייה, שוב ראיתי דמחזרני משמע כמיש
דק' דרבנן שייך היט, אך לשון התום' לימ הכי, ומהיט
שכתבו נראה דלכל הפירושים עבדים חייבין שאין עשם
החיוב עיי' שהיו באותו הגם אלא דזה היא הוכחה דהתקנה
הי' גס עליהם ומחילא עבדים שדינם ככל התורה כנשים
חייבים ככיל ופלוגתא דרבנן ותום' אפשר דמליא כפלוגתא
דנחמי' ורשי' דלנחמי' דחייבין רק בשמיטה היא כרבנן
דכיל דאינו כגם כאנשים רק מחנה נתנו להם כיון שעי'
זא הגם וחייבים עכיש בשמיטה, אבל לרשי' שהיו באותו
הגם כאנשים דינם מחם כאנשים ככיל:

עם בנמי' מאי אריא פורים אפי' יו"ט נמי, ופי' התום'
אפי' יו"ט דשואלין לי יום מקודם, וקשה
עיי' דנהי דהכא אין דורשין מקודם מימ' אי לא דאמר
ריביל מנין לט שמלוח לדרוש ביומו דאם עיי' לענין לי'
יום ליד פורים לשאר יו"ט איכ יל דלענין לדרוש ביומו
נמי ליד ליו"ט, וגם שיקר סברת התום' שלא לדרוש ביומו
מח דורשין לי' יום מקודם תמוה דכלפי לייא דעפי'
מסתבר לדרוש גס זו ביומו ביו"ט וקיו הוא מדורשין
אפי' מקודם כיש זו ביומו, וגם קשה דלדבריהם שיקר
הקושא חסר מן הספר, ולולי דבריהם הי' נראה דמלשון
דריביל משמע דמשעם דאין קורין המגילה בשבת לריבין
לדרוש לפרסם הגם ועיי' מקשה הגמ' דכלאיה יס לדרוש
כמו ככל יו"ט דפשיטא לנמי' דכל דתיקו חגמים כעין
דאורייתא תיקו וכי' כפי', ולפי' אפשר דהאי לענין לי'
יום מקודם שיה לשאר יו"ט, אך גס ככל יו"ט משפיק
הכיי (ריש ה' פסח) ובס' תורת חיים (פ"ק דפסחים)
שאין חיוב רק בפסח עיש, עוד יש לפרש דהי' אפי' יו"ט
שעוין מלוח היום ואפשר לריבין לדרוש כיש פורים
בשבת שאין היכר ענין היום [דגם שמחה וגשלות מלוח
ליכא בשבת לשיטת הירושלמי] אך לכל הפירושים קשה
לכאורה דילמא רבואה דריביל דאף דחל בשבת מחייב יומר
לדרוש בענין פורים מענינו שבת, דודאי נראה דתקנה
מרשיה לדרוש בענינו של יום הי' גס על שבת שהרי גס
שבת כחוב ככלל המועדים ואיכ' כי וידבר משה טו וקאי
גס על שבת ולמה לא יהי' חיוב בשבת ובפרט לשיטת
התום' שבת עדיף מיו"ט כיון דכיו"ט דורשין לי' יום מקודם
ובשבת לא איכ פשיטא דבשבת נמי דורשין בענינו של יום
איכ יל דריביל קמיל דפטורים יומר יש לדרוש בענין
הפורים ככיל, והעשם יל משום שהיא מלוח עוברת ולשבת
איכא הרבה שבתות בשנה, ואפשר נמי דבשבת יולאין בקידוש
היום, ועכיש לדינא איי מה קודם לדרוש, ואפשר דכיו"ט
שחל להיות בשבת גיב יו"ט קודם, אך יל דמגילה שאגי
דאיכא פירסומי ניסא, אכן שיקר נראה דכיון דאפשר לקיים
שניהם לרד לדרוש מענין פורים גיב ככיל, ועיי' ברין
סהקשה מהא דקיל דבזי' לי' יום קודם יו"ט וכאן אמרי'
דביו"ט עמלו הוא דשיק, ולפסיד נראה דאם דשוי' לי' יום
לא דחייבין לדרוש אלא דאם הוא לומר מועב שילמוד טהלות
הרגל אבל לא שהוא מחייב ללמוד מענין הרגל אבל ביו"ט
חייב לדרוש בענין היום:

שם בנמי' ואריביל חייב ארס' לקרות מגילה בלילה
ולשטותה ביום סבור מינה טו, למאורה הי'
נראה לפרש דגם כסיד ידעו דלריבין לקרות ביום מתחילין
דלקטן (כ'): כל היום כשר לקריאת המגילה אלא דהויא
דביום לריבין נמי לשנות המעניות דכטונה דאמר ריביל לשון
ולשטותה, אחי' ראיתי כפויא גדחה פיי זה מדמייתי קרא

הלכות מגלה סימן תרצא תרצב קנח. באר הגולה

ק פירוש רש"י ותוספות
ופירוש הר"ף והר"ש
הרמב"ם, ר ספרא
ור"י יחזקאל יחזקאל
הרמב"ם, ש ספרא
ור"י יחזקאל יחזקאל
ת כפירוש רש"י וכן
פסוקי הדר"ף והר"ש
הרמב"ם, א אריקסא
והר"ף, ש.
(*) פירוש וספרא
נפא ט"ז וזי כ"ז ב"ן
ההנחיות נראה כקרא
בספרא רש"י.
ב טור, ג שם.
ד רש"י א בהשגחה.
ה אכל לטחלה אין
לחכה בן דלעת
הפירוש דקרא
ומגלה היא פסולה.
ו בית יחזקאל לרעה.
ז טור בשם בעל
ההנחיות וכן נהפך
רש"י בהשגחה סודן
השופר הנזיל והקבא סימן הקמא. א ספא ור"ב ששת קנח בא.

בה שלשה חוטי גידים, כשרה, וכלכד שיהיו משלשות. ^(א) ומפני שיש בו פרושים שונים צריך לצאת ידי כלם, ויעשה שלש תפירות (כא) בראשה ושלש בסופה ושלש באמצעיתה ותפירה אחת בחלק הרביעי מצד זה ותפירה אחת (כב) בחלק הרביעי שמצד האחר: הגה ואם אין לו גידין יותר, מוטב לתפור הנשאב בחוטי פשתן מלהניחה בלא תפירה (הנהגות מייסדי פירק ב וכל בו). אבל אם יש לו גידין יתפור בלתי בגידין, ותתפירה תהיה מבוזבז ולא מבפנים (ורבנו ירוחם נתיב י חלק ד בשם אורחות חיים): ז. צריך להניח שיור בראש היריעה ובסופה כשתופרם יחד, ובמשהו סגי: ח. אין קורין ^(א) בצמור במגלה הכתובה (כג) בין הכתובים, ואם קרא לא יצא, אלא אם כן היתה (כד) יתרה על שאר היריעות או חסרה כדי שיהא לה הכר, אבל ^(א) היתחיד קורא בה ונאסלו אינה חסרה או יתרה ויוצא בה ידי חובתו, ונדוקא כשהיא כתובה בגליון כספר תורה: ט. ימגלה (כה) שהיא נקודה, וכן אם כתב בה בדף הראשון (כו) ברכות ופיוטים, אינה נפסלת בכף: י. אם אין מגלה כשרה, יקורים אותה ^(כז) בחמש בלא ברכה: יא. אם קרא במגלה גזולה (כח) יצא: הגה ואם מכרכים עליה, עין לעיל סימן תרמט (כט) לענין לולב הפסול, (ל) והוא הדין כאן:

תרצב דיני ברכות המגלה. וכו' ד' סעיפים:

א. הקורא את המגלה מברך לפניו שלשה ברכות, על מקרא מגלה ושלשה נסים

שערי תשובה

סבא דגם יש למנוע לטחלה מה שמתבין רמ"י שם הערוש כראשי תבות או בסופי תבות באותיות גדולות, דין שם ובשערי אפרים ובפסוקי שערים שם, ודין שם בשם פסוקי כרכה שכתב בשם נרע אמת, במגלה שלא כתב בעמוד האחרון כי אם שלש או ארבע שיטות ולא נסר בסוף הדף ולא סיס באמצע שיטה, כשרה לקרות בה לטחלה, דין שם, ודין בברכי יוסף בשם פבר"ם אם היתה מגלה כתובה לפסוק לא יצא, ופבר"ש הלוי מנגנוס בברכי יוסף (טו) לזנות לולב הנזיל בן צריך לומר, ודין בסרי תרש סימן הקמא שכתב לענין שופר גזול דמקור, ולדירה הוא הדין כאן, דהא דין מגלה נלקח מדין שופר בזה, אך בברכי יוסף כתב בשם הפאזרי שיש מחמירים במגלה אף שכתבירים בשופר, דין שם, ולפי זה דאף הפכשירים במגלה של כל פנים נרע משופר שלא לברך, אלא בברכי יוסף כתב שצריך שיש לקח נרע מגלה משופר, ומכל מקום נראה שאין לברך לא במגלה ולא בשופר וספק ברכות להקל, ואם הבגלים של השופר או המגלה שם בבית הנקנס ויצאין בשמיטה או בקריאה זו נראה לצאת גם בן בברכה אין כאן בעצ ברך קלל:

באור הלכה

א. ^(א) ומפני שיש בו פרושים שונים, רש"י פרש שמחלק לארבעה חלקים את ארץ היריעה, ויהיה תפירה אחת למעלה בסוף רביע והשניה בסוף חציה והשלישית בתחתית הרביעי של צד מטה, והר"ף פרש משלשין כפשוטו, שגם בשני ראשי היריעה ואחת באמצע מטה, והרמב"ם מפרש משלשין, שלש תפירות בראש היריעה ושלש בסופה ושלש באמצעיתה, וכשיעשה כעצת המחבר יצא ידי כלם:

ח. ^(א) בצמור. בטור אכן פרש, ונדוקא בזמן שאין קורין את המגלה אלא בצמור, והינו שלא בזמנה, דבעי פרסומי נפא, לכן מגלה הכתובה בין הכתובים דליקא פרסומי נפא לא יצא, אבל בזמנה לא חישבין להא דכתובה בין הכתובים, עין שם:

י. ^(א) היתחיד קורא בה, משמע אף לטחלה, אף שיש לו מגלה כתובה לכהן ויכול לקרות בזה נפ"י מנ"י, אבל הר"ף והר"ש והטור כתבו דצא (באור הגר"א):

ז. דלא גרע מנקוד, ומכל מקום אם אין הטעמים במגלה ^(כ) מותר לקרות בלא טעמים, כמו שכתוב סוף סימן קמב: (כו) ברכות, ולכתחלה ^(כז) לא יכתב ברכותיה בה: י. ^(כז) בחמש, ונדוקא כשעשוי החמש בגלילה, כמו שכתוב סימן קמג, ומשום שיש אומרים שיוצא בזה בשעת הדחק, אבל בחמש שלטו לכלי עלמא לא יצא וימנע אברהם, והפרי מגדים כתב דראוי גם בזה לקרות בלא ברכה, שלא תשתבח תורת מגלה: יא. ^(כח) יצא, דאין גזל בקול: (כט) לענין לולב הפסול, צריך לומר, לענין לולב הגזול: (ל) והוא הדין כאן, ודין בסרי מגדים דאסלו אם קנאו בשנוי מעשה וכדומה אסלו הכי לא יברך:

שער הציון

ית. גזת ודרים, הובא בבא היטב, יט. שני נוסף הנדולה, הובא בסרי תרש, ב. אבל ב"ר דדוקא נראה שמוציא אין להחמיר בדיבור, ונדעת הקנא אברהם, אמרי דכלא הכי יש אומרים והינו, בקריאתה, ובפרי מגדים משמע דאף כזה יש להחמיר, ולא נחירא: ד. כא, פוסקים: כב. קנא אברהם בשם הטור, כב. רש"י, ט. כד, באר שבע ומנא אברהם, כה. קנא אברהם: כז. פוסקים:

א (א) וְשֶׁהֲחִינּוּ, (ב) וּבִיּוֹם אֵינוֹ חוֹזֵר וּמִכֶּרֶךְ שֶׁהֲחִינּוּ: הגה וְיֵשׁ אוֹמְרִים דָּאךְ ⁽¹⁰⁾ בְּיוֹם מִכֶּרֶךְ שֶׁהֲחִינּוּ (טור בשם רבנו תם והרא"ש והמגיד). וכן נוהגין בכל מדינות אלו. (ג) וְאַחֵד יָכוֹל לִכְרֹךְ וְהִשְׁנִי קוֹרָא (הגהות אשרי פרק ב). (ד) וְלֹאֲחִירָהּ נוֹהֲגִים לִכְרֹךְ (ה) הָרֵב אֶת רִיבֵנוּ וכו'. (ו) יָאֵם לֹא בִרְךָ לֹא לִפְנֵיהּ וְלֹא לֵאחֲרֶיהּ, יָצָא: הגה וְנִהְיָ לומר בְּלִילָה אֲשֶׁר הָיָא (ז) אֶכֶל לֹא בְּיוֹם (כל בו ובית יוסף בשם אורחות חיים). (ח) וְאֵין לִכְרֹךְ אַחֲרֶיהּ ⁽¹¹⁾ אֶלָּא בְּצַבּוֹר: ב. (ט) הָאֵין ⁽¹²⁾ לְשׁוֹחַ בְּעוֹד שְׁקוֹרִין אוֹתָהּ:

ב טור בשם הרמב"ם.
ג משנה ובקורא שם.
ד טור בשם תוספתא.
ה טור לדעתו וכן כתב רש"י בהשקפה.

באר היטב

א. וְשֶׁהֲחִינּוּ. ריבון בברכת שהחנינו גם כן על משלוח מנות וסעודת פורים שהם גם כן מצות. של"ה. ונראה לי ויבין זה בברכת שהחנינו דיום, כי זמנם ביום. ונראה לי דמי שאין לו מגלה לא יכרך שהחנינו על משלוח מנות וסעודה, וזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת ויום טוב, כגון אברהם: ג. ביום. דעקר מצות קריאתה ביום, אם נשתתק הקורא באמצע המגלה, השני צריך להתחיל בראש, כמו שכתוב סימן רפד סעיף ה, אכל אין צריך לברך תחלה, ויצא בברכת הראשון, כגון אברהם: ג. לא ביום. שכתב אמרו פיוטים, לבוש: ד. בצבור. ואלוהו זושא כתב בשם פוסקים לברך ביחיד, עין שם. ויצו בספר אליה רבה נסתת ברכה אחרונה על גבול: ס. לשוח. והקורא עצמו רשאי להפסיק, שלטי גבורים, כגון אברהם:

הטור וכתב בית יוסף שם, והביא ראיה ולא כעל העשור מברכות דף יד דמבטא לה כהלל

משנה ברורה

תרצב א (א) וְשֶׁהֲחִינּוּ. וכן לכו" בברכת שהחנינו גם על משלוח מנות וסעודת פורים, שהם גם כן מצות. ביודיע זה להשליח עבור המכרך, דבצי כונת שומע ומשמיע. ויבין זה בברכת שהחנינו דיום, כי זמנם ביום. ומי שאין לו מגלה לא יכרך שהחנינו על משלוח מנות וסעודה, וזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת ויום טוב (מגן אברהם). ויש אומרים דראוי לברך זמן על היום מפני תקפו של נס שהיה בו, וכיון דזמן לזמן קאמי הרי הוא ככל מוצרי ד' שמכרכין עליה זמן, ויצו בבאור הלכה (אות א), אכן אם היה לו מגלה בלילה וברך אז שהחנינו, לכלי עלמא אין צריך שוב לברך ביום. אם אכל קורא את המגלה ² יכרך אחר הברכות, משום ברכת שהחנינו, שאין האכל מכרך להוציא רבים בברכת שהחנינו, והאכל יקרא את המגלה: (ב) וּבִיּוֹם אֵינוֹ חוֹזֵר וּמִכֶּרֶךְ וכו'. דהרי כבר ברח בלילה. וטעם הדעה שניה דסוברת דאך ביום וכו', דעקר ³ מצות קריאתה ביום הוא. אם נשתתק הקורא באמצע המגלה, דעת האחרונים דאין צריך הקורא השני העומד תחתיו להתחיל בראש, רק יתחיל ממקום שפסק הראשון (וכל שכן שאין צריך לברך מחדש. ודעאו כל הפה בברכת הראשון). והוא טרחא דצבורא. וצין בשערי תשובה: (ג) וְאַחֵד יָכוֹל לִכְרֹךְ. בין ברכה ראשונה ובין לענון ברכה אחרונה, ובלבד שיכוון להוציא השומעים והם יכונו לצאת: (ד) וְלֹאֲחִירָהּ נוֹהֲגִים לִכְרֹךְ. כי במקרא איתא דברכה דלאחריה תליא במנהגא, במקום שנוהגים לברך יכרך, ולכן כתב המחבר דהאידנא נוהגים לברך: (ה) הָרֵב וכו'. ואין לומר האל הרב, כיון שכתב זכר השם, שאמר אליהו. ויש גורסים האל

שערי תשובה

א) ביום. עין באר היטב. וצין באלוה רבה שאין צריך להתחיל בראש רק יתחיל ממקום שפסק הראשון. עין שם, ובשבות יעקב חלק א סימן מב הפנים לדבריו בזה ונסב, ואם יאמר האומר מה בכך שיתחיל בראש, אף אמת אמר לו שהרי מאד הקפידו חז"ל על טרחא דצבורא כו', רק שיהיה הנוטל בשבת הברכה שברך הראשון בראשית בשופר סימן תקפה סעיף ג, עין שם, וכן כתב ברטל מרבה דמגלה וזמנה לשופר שמוציא ולכן מתחיל ממקום שפסק זה. ונראה שאם לא קרא רק בעת פסוקים אינו מאריך טרחא והתחיל בראש, וגם נראה דאם רב הצבור מסכימים להתחיל בראש וליד פורים כמוצאי שבת טוב להתחיל בראש שלא יהיה נוסף ענינה בקריאה לתעזיב, אף אם הוא בשאר הימים שהתעניית קשה עליהם יש להקל כמו שכתב האלה רבה והשבות יעקב להתחיל ממקום שפסק הראשון. וצין בשערי אפרים שער ו סעיף ס ובסמ"ח שער שם בתחלתו: (ב) לישות. עין באר היטב. וצין בגורע ביהודה חלק א שהביא דברי הטור בשם בעל העשור שמתיר להפסיק באמצע הקריאה וברך

באר הלכה

תרצב א (א) וְשֶׁהֲחִינּוּ. עין משנה ברורה סעיף קטן א מה שכתבנו דיש אומרים דראוי לברך וכו', הוא מפור וקציעה שהשיג על המגן אברהם וזה לשונו, ולא ידעתי מה בכך שהוא דבר נהוג, והלא בלאו מצות שלוח מנות וסעודה ראוי לברך זמן על היום, ואף שהוא מדברי קבלה צריך חזק כשל תורה, ויותר ביחוד מפני תקפו של נס שהיה בו, וכיון דזמן לזמן קאמי הרי הוא לענון זה ככל מוצרי ד' שמכרכין עליה זמן, וזמן לא בצי כוס, דהלקתא אומרו אפלו בשוק, ויום הכפורים שאין בו אכילה ושתייה אלא שבייתה ומנוחה, אף על פי כן מכרכין אותו וכו', ומסיים שם ודפיר הוא לכתחלה למאן דלית לה מגלה, למסמך זמן אכוס דסעודה, עד כאן לשונו. ובאמת לפי סברתו שיקרך זמן על עצם היום מפני תקפו של נס שהיה בו, אם כן היה לו לברך גם כן ברכת שעשה נסים, ובאמת מצאתי במאירי על שבת לענון חנכה, וזהו הדין כענינו לענון פורים וזה לשונו, מי שאין לו להדליק ואינו במקום שאפשר לו לראות, יש אומרים שמיכרך לעצמו שעשה נסים ושהחנינו בלילה ראשון ושעשה נסים בכל הלילות, והדברים נראים, עד כאן לשונו. וגם על עצם תמיהתו שמתמה על המגן אברהם, והלא בלאו מצות שלוח מנות וכו' ראוי לברך זמן על היום וכו', לא אדע, דאפשר דגם המגן אברהם מודה לזה, אלא שהוא מירי שבלילה היה לו מגלה וברך אז שהחנינו וממילא יצא על עצם הזמן וזמנה ששעור הפיר מרים ולדעת הסתור יצא בברכת שהחנינו ולילה של משלוח מנות וסעודה דיום לא נהיך, וגם ריפשא ודלשא דמגן אברהם לא משמע כן, אכל אם לא היה לו כלל אפשר דגם הוא מודה. אחר כך מצאתי בבכרי יוסף וזה לשונו, אם אין לו מגלה יכרך שהחנינו, אף לא יכרך ברכת שעשה נסים וברכת הרב את ריבנו ור"י פלגו, אכל האחרונים כתבו דגם שהחנינו לא יכרך, עד כאן לשונו, ולא אדע באיזה אחרונים מצא דבר זה לבר מנגן אברהם ואלוה רבה שהחנינו, ומתם אין ראיה, כמו שכתבנו, וצריך עיון למעשה. וצין לעיל בסיון תרעו בשער הציון אות ג:

(10) אלא בצבור. הנה בבית יוסף כתב דארחות חיים כתב כן בשם הירושלמי.

ובאלוה רבה הכריע כהשלחן ערוך שאין לומר. וכן אין לומר ברוך אתה ה' האל הנפרע, רק ברוך אתה ה' הנפרע, עין שם: (ו) אֶכֶל לֹא בְּיוֹם. דכתב אמר פיוטים: (ח) וְאֵין לִכְרֹךְ אַחֲרֶיהּ וכו'. אכל הברכות שלפניה, לכלי עלמא היחיד צריך לברך: ב. אין לשוח בעוד שקורין אותה. הינו, בין השומע ⁴ ובין הקורא אסור להם לשוח לכתחלה, ואפלו בדברי תורה. ולענון דיעבד יש חלוק, דהשומע אם שח בעת הקריאה לא יצא אפלו אם חסר ⁵ לשמע תבה אחת, דהא לא שמעה כלה, אכל הקורא יצא, ולפעמים אפלו לכתחלה מתר, כגון לשאל ⁶ בין הפרקים מפני הכבוד, כמו לענון קריאת שמע בסיון סו. וכל זה לענון שיחה באמצע הקריאה, אכל אם שח בין הברכה לתחלת הקריאה, בין השומע ובין הקורא,

שער הציון

ב. ח. פ"ו: ט. אחרונים: י. כגון אברהם ושאר אחרונים: יא. ובשלטי גבורים מסתפק מה נקרא במגלה בין הפרקים. והנאון מיהי שלמה קלוזר כתב דפרקים נקראת בין תחלתה לאיש יהודי ובין איש יהודי לבין בלילה שהוא, עין שם, ובפנימית השקל מביא בשם לחם המדות פרק היה קורא, כיון שיש בה פנימיות, אף על פי שיש פנימיות סתומות מכל מקום פרקים נקראו:

תרצב א א. כגון אברהם בשם של"ה: ב. פיר מרים: ג. דרך הסיים: ד. פוסקים: ה. ר' יעקב עמרו בסודו ואלוה רבה ושבות יעקב ודגל מרבה, ולא כמגן אברהם: ו. אור ודרכי משה, וכן משמע מהגיה דאפלו ברכה שלפניה מתר, אכן בחורשי הירשביא פרק הקורא שומר, ודוקא בברכה שלאחריה אכל בשלפניה הקורא עצמו חזק לברך: ז. ולא חסיר מקריאת שמע דקרא לן דבין הפרקים שאל מפני הכבוד:

ה' אחר ברכה זו נדחגין לומר פיוט אשר הגיא
ושושנת יעקב ארור המן ברוך מרדכי וכו'
ובשחרית אין אומרים אשר הגיא מפני שכבר אמרו
פיוטים אבל שושנת יעקב אומרים מפני שצ"ל ארור
המן כדאיתא בירושלמי שהבאנו בסו' תר"ץ ע"ש ואם
לא בירך הברכות לא לפניה ולא לאחריה יצא דברכות
אין מעכבות ולכן גם יכול אחד ~~לסדר~~ והשני יקרא
וכתב רבינו הרמ"א: דברכה שלאחריה אינה אלא
בציבור עכ"ל וי"ל המעם דכיון דאינה שייכת למנינה
אלא היא ברכת הוראה משום פרסומי ניסא לא נתקנה
אלא בציבור שיש פירסום ולא ביחיד ודע שהביאו זה
בשם ירושלמי (נ"י כסס ח"ט) ואני לא מצאתי זה
בירושלמי ושום אחד מדראשונים לא הזכירו זה
ובשבלי הלקט מביא מנהג שתי ישיבות לברך לאחריה
גם ביחיד וכמדומה שכן מנהג העולם:

ן יש מי שאומר דאם נשתתק הקורא באמצע המנילה צריך השני להתחיל בראש אבל הברכה יוצא בהראשון שבירך בשם כל הציבור ומנ"א סק"ט ורבים חולקים בזה וס"ל דא"צ להתחיל אלא ממקום שפסק הראשון וא"ר וט"י ואגרע"א ומ"ל וכן עיקר דלא דמי לקריאת התורה במ"י רפ"ד דהתם כל אחד קורא לעצמו אבל מנילה קורא בשביל כל הציבור ודמי לשופר דהשני מתחיל ממקום שפסק הראשון כמ"ש במ"י תקפ"ה :

ז' מנילה אע"פ שכבר יצא יכול לברך ולקרות להוציא
אחרים

ב' וגם בקריאת המגילה דיום סבוכין אלו ג' ברכות והרמב"ם פסק דביום א"צ לברך שהחיינו שהרי כבר בירך בלילה אבל ר"ת פסק שצריך לברך שהחיינו ביום ג"כ דעיקר מצוה הוא ביום כמ"ש בס' תרפ"ו ואע"ג דשהחיינו בסוכות יוצאים גם בבירך קודם הרגל בשעת עשיית הסוכה כמבואר בגמ' וא"כ לא יגרע שהחיינו ולידה משל קודם הרגל אך מגילה שאני דעיקר הגם היה ביום ולכן לא קבעו מצות פורים שילוח מנות ומשתה רק ביום ועוד דהא מדראוב היה לברך שהחיינו על מצות פורים דשמחה ומשתה ומשלוח מנות אלא דלקבע ברכה עליהם לא ראו חכמים מפני שכל הימים טובים הם ימי משתה ושמחה מיהו עכ"פ ראוי לברך שהחיינו על המגילה ולכוין לצאת גם על משלוח מנות ומעורת פורים כמו שכתבו הגדולים (מג"א ופ"ה) ופן המנהג הפשיט במדינות אלו לברך שהחיינו גם בקריאת המגילה של יום ואין לשנות :

ג' ברבא שלאחריה עיקרה אינה שייכות להמנילה
ור"ן ר"ס הקדמ' עומת' ולכן פותחת בברוך והרי היא
טמונה לברכה שלפניה ואינו דומה לברכת התורה
דעיקרה נתקנה להגומר הסדרא אך אח"כ נזרז משום
נכנסים ויוצאים שכל אחד יברך לפני ולאחריה
ונשארה התקנה הראשונה לפתות גם באחרונה כברוך
אבל במנילה אלו נתקנה להמנילה לא היתה פותחת
בברוך אלא היא ברכת הודאה (סס) וסמכיה לאחר
המנילה ולכן פותחת בברוך משום דזרז עניין בפ"ע
ולכן שנינו במשנה ריש פ"ג מקום שנהגו לברך יברך
וכו' ותלוי במנהגא משום דאין לה שייכות להמנילה
ולכן פסקנו בס' תר"צ דאפילו סח בנתיים אינו מעכב
ע"ש סעיף י' משום דאין זה הפסק בין הקריאה
להברכה כיון דלאו עלה קאי הברכה :

ד' נוסח הברכה כמור האל הרב את ריבנו והדן את

שאלות ותשובות

נפסך טען שקר כבד לא אכד בזה וכותו כיון שעפ' אלו חיים ואם טען יהוד ישבע לי שנתבר' אצלו אחר שרא' החשבון שביד שמעון שהם של השותפות * נראה לי שמעביעין אותו היותם להפסיד דעתו של ב' יהודה דלא גרע מכן הבית ואע"פ דאם היו המעות ביד ראובן ויהודה טוען עליו שמא יש לי בידך פטור אפילו משכונה שאני הכא שהמעות הן ביד יהודה וראובן כבר הודה שהם שלו ורגלים יש לדבר * ואם לא רצה ראובן לישבע מפני שהוא מסופק תובע שמעון את יהודה ואמר לו שותפי ראובן נתן לך כך וכך בטעות ונשבע שמעון שהוא יודע זה בבירור ונטל וחולק עם שותפו ראובן ואין זה נשבע ונטל חדרא שהמעות שלו הם ובטעות בלא ליד יהודה * ועוד דיהודה טוען שמא * ואם לא רצה גם שמעון לישבע וזה יהודה כמה שכיר * והנראה לעינות דעתי כתבתי :

שאלה ט עלה דהא דאמרינן כל פנוה שאתה פנוה לא יהיו ש"ל לימין שראיתי מי שפי' שהבהני בשעה שהפוכים את פניהם לברך את העם פנויה על שמשם וזהו לימין כלומר תפנה בימין והפונה בימין פנוה על שמשל :

תשובה פירוש זה אינו נכון כלל לא בלשון ולא בענין כי הלשון אומר לימין משמ' שיפנה לצד ימין ולא ימין כעין משום דגמרי' לה מדתך ופנה לסוכב וכא' לו לקרן דרומית מזרחית והכבש היה מונח בדרו המזרח והעולה בו יהיו פניו לצפון ומזרח לימין ומער' לשמשו ובשעה שהוא סוכב בא' לו לקרן דרומית מזרחית * הרי שפנה לצד ימין שהוא המזרח וכן כל פנויה שאתה פנוה יהיו לצד ימין * וכן כתב רשב"י ז"ל ונתן משנה זו סימן לסידור דיוחורא וזה פשוט מאד * והכי איתא בזכאים פר' קדשי קדשים * ויליף מקרא ומעלותיהו פנוה קדמיה ע"פ :

שאלה י על ברכה מעין טבע כי יש מי שפוסק שאין לאומרה בשבת שאחרי יט וטעמו משום דלא שכיחי עם שבשדות * ויש מי שרוצה לאומרה אפי' בשבת בליל פסח וטעמו שאע"פ שהשבת ששכילה נתקנה אינה טעויה עתה אפי' התקבל זה ממקומו בליל פסח-ימי ראוי לאומרה * יורנו מורה על מי וסמוך וכיון שהיה ברכה ויש בה מחלוקת נוויל לקולא :

תשובה כבר נשאל ר"כ על זה וכתב דכשאר ימים טובים ראוי לאומרה דעקר טעמא מפני היות אחרים ואפילו לפי הטעם דעם שבשדות כת' דאפי' ביום טובים שכיח עם בשדות והביא לזה ראיות אבל כשאל פסח בשבת אין לאומרה כלל ואפילו באותו הזמן לא היו אומרים אותה דלא שכיח מחזיקין דלילה המסומר מן המזיקין היא וכן כתבו כל הפוס' וזה שרצה לאומרה דעת חזונו הוא ואין ראוי לקחתו מחלוקת ולא לחושלו והנלעז כתבתי :

שאלה יז ראובן ושמעון שכרו בית מוכרי וחלקו את הבית לשני דמירין והתם כיניהם שכל שתי שנים יחליפו הדמירין * אחר כך מכר ראובן ללוי כל זכותו וחלקו שיש לו בבית זה ולא הודיעו התנאי שכימו לבין שמעון ועת תובע שמעון את לוי להחליף הדמירין טען לוי איני יודע מזה דבר וגם ראובן לא פירש לי דבר והו' יאשמעון שטר חתום

ואתם אין מסתפקים בשלנו אחר להם אכותיכם לא קלקלו מעשיהם אתם קלקלתם מעשיכם דתני ר' אחא בשם ר' אבהו ועולא בשם ר' יוחנן כותאי דקסרי מותר להלוותן ברכי' אלא אע"פ דשאר כותאי אסור להלוותן ברכי' כותאי דקסרי משום דקלקלו מעשיהם מותר להלוותן ברכית * והכא נמי לא שגא * והא דאמרינן בע"ז איני מונה לכל אכדת אחיך לרבות טומר משמע * וכ"ש שאסור ליקח ממנו רבי' התם כמומר לתאבון או ואפי' להכעיס וכשאר עכ"ל אכל מומר לע"ז * הרי הוא כוכרי לדבר זה * והנראה לע"ז כתבתי :

שאלה יח ראובן היה חבוש בבית האסורים ולא היה יכול לצאת להתפלל בעשרה ולעשו' המצו' והתחנן לפני הש"ר או ההגמון ולא אבה שמוע להניחו וזלתי יום אחד בשנה איזה יום שחפץ * יורה המורה איזה יום מכל ימות השנה יבחר ראובן הו' ללכת לבית הכנסת :

תשובה הנה דאיתי' אח' מחכמי דורנו בתשוב' דבר זה כלל במים אדירים והעלה חרם בירו ועל יסוד רעוע כזה יסודו * בתחלה כתב דעדיף יום הכפורים ואח"כ החליפו ביום הפורי' משום מקרא מגלה ופרסומו ושא' דבעי' עשרה ואין ראוי לסמוך על דבריו * אבל מה שראוי לסמוך עליו הוא דאין ק"ל דאין מעבירין על המצות ואין חולק בזה כלל הלכך המצוה הראשונה שתבא לידו שאי אפשר לעשותה והוא חבוש בבית האסורים קודמות ואין מאגיחים אם הוצוה שפגעה בו תחלה היא קלה או חמור שאי' אתה יודע מתן שכן של מצות זוה פשוט מאד אצלי :

שאלה יט ראובן ושמעון שותפים ונושאים ומתנים במעות שלהם ושל אחרים והארנו של המשא ומתן ביד ראובן ופנקס החשבון ביד שמעון * ורצה ראובן ללכת למרחוק ומה מעותיו ומשא מקצת מעו' יתרים ונתברר אצלו שאי' מהריוח שא' שהם של יהודה שהיו משאים ומתנים עמו ונתן לו ואמר לו אלה המעות הם שלך אחר כך בא שמעון ואמר שאלה המעות אשר נתן ראובן ליהודה הם של השותפות כי אני הוא הכותב ויודע החשבון ויהודה קלן למרחוק וראובן טוען לא כי אלא של יהודה הם ואני יודע זה בבירור :

תשובה הדין עם ראובן ואפילו שבושה אין צריך ולקממא לא חיישינן שהרי הכל היה בידו אם היה רוצה היה מעבכס לעצמו * אחר כך פסרו הדיונים כינו וכן שמעון בדבר מה * ועתה חזר ראובן על יהוד ואומ' מה שנתתי לך בטעות היה שהחשבון היה ביד שותפי שמעון טען יהודה כבר הודית בכך שהם שלי ולא כל כמיך לחזור ומה שלקח שמעון שלא כדין לקחו * טען ראובן בטעו' נתתי לך מה שנתתי ולא הודית אלא כדי להוציל משמעון שותפי שאתה הלכת למרחוק * ותו דלא מקריא הודאה בכך אלא בשמירה לבעל דינו ואם לא היית אתה בעל דינו אלא שמעון : **תשובה** ודאי אם טוען יהודה שאמר שבאו המעות לידו ברור אצלו שהם שלי כיון * לא הווקקת לשאל דפשיטא דהדין עמו ונשבע שבושת היקף ונפטר כדין שאר הטעמות אבל הכא ודאי בטוען יהודה איני יודע הדבר לא על פי ראובן בזה הדין עם ראובן בשתי טעמותיו אע"פ דמסה

קצר דלח צמינן לא הכשר וים ולא הכשר שרן ודען דהלא קצרי צמינן הכשר מונחלה ופליגא חריש ונכחי ביחא ליה דעה ארננים יספק כרענן דהכח אלא סקפה להראניד עב זא צי קוסמית שפי אחלי נבנלה שוך טיאר לא תנריך ארננים הכשר מונחלה נמקוס אחד דחא להך רענן אף לנבלה שוך טיאר לריך הכשר מונחלה דחא לא שני לחו להך רענן צין נבלה שוך ימאר לפרה ופרים חלה שניה דקובין צבולא גור כרי יסמחאל איב לא תריל להארננים למיעבד ריש דקובין דבוותיה ולמבנד רענן דחך קוביה ודלא קובין דפלתא זא צריר צרירי תאראניד זיל ורעס חרצ צביז לישכ דעה ארננים זיל חיל זיל קרעניו ומרס חייט דוקא נבנלה שוך כ"י סקן מנעולין חרס צונג זכיל הוא המורה מלמד סמא דלא כהלמודין צכל נקוס והצנוד סמיס צבולא הלמודא סמין נבלה שוך מנעול צונג כלל אלא נבית הצליעה מנעולא להאכול ולא מנעול צונג אלא מנעול הצילה ואיב חין מעס להעדיף כח נבלה השוף מנעולא חידוש הוא מנעולא פרה ופרים גם חין להארננים רחיה על חא ונלמיד דקיל להארננים זיל דרצ ריני דאמר אחרי צונערא לריבין הכשר מונחלה מנקוס אחד אפרה ופרים קאי כפסעא דשנענעולא ולא כזו סנדרחא רש"י זיל לומר דתתרידי קאי דחי כפי רש"י פיקר התירוק מקד קון חסר ולא צמוס פ"י תאראניד צפי האחרון דפליגי אהנא דר"י דלהך פירושא נמי קשה לינקוס ליסנא קייסא אהך רענן ליה לחו דהנא דר"י גם דוחק לומר דליסנא אהך רענן אהנא דר"י דנרנח צבולא הלמודא דהילכתא חיל וליה צה פלוגתא לכך פירש ארננים דהוא פירוש לרצרי רענן דאחרי פרה ופרים מנעולין מונחלה לובלין דליין מנעולין לובלין איב קינצו מונחלה מנקוס אחד ונתייראל קוסית אפי' סמיר מנעולא רעין דליין פרה ופרים מנעולין לובלין איב קינצו מונחלה מנקוס אחד סוב איב לומר צבציר מנעולא שיענא לובלין סמיר איב לו לקנצו מונחלה מנקוס אחד ומיקטי"ב דך פירושא מנעול דפליג ר' סמנאן אהך מילתא בתוספת דפרה ולומר פרה מנעולא מונחלה לובלין איביל ותייה לה סנה הבוסר ופרים הנפרשים חין מנעולין מונחלה לובלין איביל ולא תיהא לין סנתיב כתיס התיק צפי גורנא דמי ונתייטו נמי גירקא פרה מנעולא מונחלה לובלין ולפי גירקא ז' ודאי לריבה קבלה מונחלה מנקוס אחד כד' לפעול לובלין ומסקין וכבר חקקה זה לרש"י ותייטו פ"י זירוק צנא חייט צמנעול (וצורלי דרענן ור"ש צמד גונא מיינר) מלמד מה סמין צמנעול התיק סס אכל להארננים חא כפסמיה ואף דנבלה שוך טיאר חיינה לריבה הכשר שרן חא אחרי דלריבה מנעולא חיינו סימנעול עליה לאבילה והרי האבילה גורמת לה מונחלה חמורה לכך עמדי מנעולא לאבילה לאוריד לה מונחלה קלה דחיינו מנעולא לובלין ומסקין ואף דמנעולא ככר"י נמי עמדי כדלחרי"י פירק צא קיען דמנעולא סנינא ונאבילה ככרים לא שייך מונחלה ציה הצליעה מנעול סס אבילה כיון סגורס לה מונחלה חמורה כדאי הוא לאוריד לה מונחלה קלה וספיד אחרי (ועיבס חין מנעולא אבילה כח להסקיב מונחלה סס מונחלה חמורה סמיר האבילה גורמת לה מונחלה חמורה) כיון דקוסה לנעול מונחלה חמורה פ"י סס אבילה חיינה לריבה הכשר שרן לאפוקי מנעולא אבילה פרה ופרים הנפרשים חדרצא חיל מנעולא מנעול סס מונחלה חמורה סמיר חיינס מנעולא מונחלה חמורה אלא להמנעולין צהולאמן וצנערישמן לאפוקי האוכל פרה ופרים ודאי שאינו מנעול מונחלה חמורה לכך חיל לו לומר סמ"י מנעולא אבילה ינעולו מונחלה קלה צלי הכשר שרן סמיר מנעולא חמורה סמיר חיינס מנעולא קלה מנעולא מנעול מנעולאן חמורה פירק אכלו חרי חיינס מנעולין מונחלה חמורה ולכך לריבין הכשר שרן והכשר וים חין לריבין דמיהא הקדש מנעולין: ז"ל כפארי ופרה דנבית ארננים זיל וחו טעם חרצ זיל ספק צביז חא מנעול פרה סמנעול צברים הנפרשים צין לובלין צין מנקין חכל טיאר מנעול דסק כרענן דרבי מאיר דליין מנעולין אלא פ"י הכשר מונחלה מנקוס אחד ופסוק דהיה לפרה וכתיבס כלן צהדיא וחרצ צביז כהקפה צעס חרצ זיל וכתב דסק כריס ודאי ליהא גם וים חרצ צפי מנעולא דמי חסורק פרה ופרים כ"י חרי חן שני מנעולא וכתב חרצ צביז ודנר חיימא כ"י לכך נראה דאפרה ופרים וספיר עננס קאי כ"י פ"ס ואיסקי חמיר סמיר צהדיא סק ארננים זיל לעיל צבלי חרס טענצ צברים הנפרשים צין לובלין כ"י חכל טיאר ולפלי צביז מנעול אלו סק נמי חיינו מנעולין איב נגב נהן מונחלה ונראה צביז סמיר יס

מועט וואָן לטן זון הָדָן למוט לחס וכו' הָקִיף חרשְׁתִּין דלפניו
יִדְבֵּק יָם לָנוּ לַחֲקֹל פְּלִיז וְהָא סְחִיל לִירֵד זון הָדָן מַכִּי סְחִיל
לַפְסֵד לָנוּ לַחֲמֹדִיר יוֹתֵר זון הָדָן הָא וְחִיל לִישָׁא וּפִין לַחֲקִי
לִיכ מַה זֵּין הִירֹוֹלָא צַהֲרָא לַחֲלִירֹוֹלָא קִמְחָא דַּחֲדִירֹוֹלָא קִמְחָא הִחִיל
רִיבֻנִּית מַיִירִי לִאֲזֵן מַרְדּוּתָא וְהִירֹוֹלָא צַהֲרָא הִחִיל רִיבֻנִּית כְּמִי
מַיִירִי בִּזְיוֹן מוּעֵט וְחִיל הִקְפִּי לִרְבֵּי הוֹנָא בְּרִי דְרִי דְמַשְׁרָם שְׁמֵחָא
רִי מוּסֹס מַעֲלָה עָשׂוּ בַּסְפֵּרָה הָא צַפְלֻנָּה לֹא מַיִס רִי לְמִיתָה
וְהָא הָרִי זֶה בִּישָׁף סָפָה חִי קִרֹּס לְמִיתָהוּ דְמַיִס רִי לְמִיתָה
לְאַחֲרָה הָא הִחִיל מַחֲנִיתִי רִי חִיל וְיִל דְרִיָּה בְּרִי דְרִי
לְחִיבָא דְעָלִי דַּחֲסִיבִין וְלִמְרִינִין דְרִיָּה מַיִס לְמִיתָה וְיִל לֹא
מַיִס לְמִיתָה קִמְשָׁרם הָכִי עֲבִיב הִחִיל דְרִי זֶה בִּישָׁף כְּמִי רִי
חִיל וְלֹא רִי לֹא לְהַרְעִיב וְחִיל קָשָׁה וְלִיב וְכִינן קָלָא יִרְדּוּ
לְקֹוֹף דַּעַת הַרְעִיבִים זֶל חִיל לָנוּ לְיוֹתֵר דְלִמְיָהָה דְהָר נָתִי לִיָּה
לִאֲזֵן מוּעֵט וְלֹא יִזְרַעְתּוּ לוֹ ז' מִלּוֹת חִי קָלָה חִיס וְחִי חֲמוּרָה
לְהַחֵר יוֹתֵר עַל הַחֲמוּרָה לְהַחֵר חֲלָא שְׂרֹוֹתָא חִי דְבִי הַרְדּוּזִין
זֶל תְּלִמּוֹד מַרְדּוֹךְ הֵם צִפִּיק דְמַיִק רִי יוֹתֵר כֵּן מַעֲמָלִי וְרִי
כֵּן גַּרִי דְקָא רַעֲו קִרְחִי אַחֲדִידִי כְּחִיב סָלֵם מַעֲבָל דְגַלְיָד וְכַחֲבוּ
חִירָה מַיִס כֵּן תְּפֻלָּה לִיכ כֵּאֲן צַנְזֻלָּה שְׁלִפְסֵר שְׁלִפְסֵרָה עִי
אַחֲרִים כֵּאֲן צַנְזֻלָּה שְׁלִיל לַעֲשׂוּתָה עִי אַחֲרִים וּפִירִשְׁיִיל סָלֵם
כְּמוֹתֵר סְקוֹל חֲמִלּוֹת וּפִין כֵּאֲן חִירָה גְדוּלָּה וְעַשָּׂה הַגְדוּלָּה וְכַחֲבוּ
כֵּן תְּפֻלָּה דְמַשְׁרָם כָּל מִלּוֹת סְהַנָּא לִירֵד עַשָּׂה חֲמוּתָה זֵין גְדוּלָּה
זֵין קִסְנָה וְלֹא תִיָּח קִסְנָה מַכִּי הַגְדוּלָּה מִלּוֹת שְׁלִפְסֵר לַעֲשׂוּתָה
עִי אַחֲרִים עַשָּׂה אַחֵה הַגְדוּלָּה וְחִירָדִין יַעֲשׂוּ תְּקִינָה מִלּוֹת סְחִיל
לַעֲשׂוּתָה עִי אַחֲרִים חֵל תְּפֻלָּה חֲלָא מִלּוֹת סְנָחָה לִירֵד זֵין
גְדוּלָּה זֵין קִסְנָה עַשָּׂה וּמַקְהֵמָה דְבִי הַרְדּוּזִין זֶל צַנְזֻלָּה סְחִיל
לַעֲשׂוּתָה עִי אַחֲרִים מַיִירִי וְהִחִיל דְבִרְכַּת הַלְבָנָה שְׁפֻקָה אַרְבֵּי
צַחִיָּה שִׁים לָנוּ לְהַנְחִין לִיכ דַּחֲסָה הַנְּזֻלָּה הִחִיל נַעֲסִיתָ צִלְזוֹן
יִתֵּר מַעֲרֻבָה לָכֵן יָם לְהַנְחִין כְּדִי לְקִיָּיִה עַל לָד הַיִּחָרֵד טוֹב
וְכֵן הִחִיל דְחִירָדִין וּמוֹקִפִּין יָם לְיוֹתֵר דְכַחֲדָל מִלּוֹת חִירָדִין
דְחִירָדִיָּתוּ עֲבֻדָּה הַקְרִיבֻנֹת וְכַחֲבוּ צַנְזֻלָּה כִּינָה חֲלָל צַנְזֻלָּה
שְׂטוֹת חִין מַעֲבִירִין קָלָה מַכִּי חֲמוּרָה חֵל עִיָּחָא צַנְזֻלָּה אַחֵה
שְׁלִפְסֵר לַעֲשׂוּתָה חִיס סָלָא זון הַנְּצַחֲחֵר וְלִנְחֵר זון הַנְּצַחֲחֵר
טוֹב לְהַנְחִין לְהַחֵר וּפִין צֹהַ מוּסֹס מַעֲבִירִין עַל חֲמִלּוֹת חֲלָא
סְחִיל חִוִּכֵּךְ מִלּוֹתָה שְׂכִינִי צַפְקִיכִים פִּי חֲלָשָׁה וְכֵן מִי שְׁתַּבְּעִימָהוּ
לְחִילָיו עֲבִיָּה אַחֲקוּרִין חִין סוֹחֲדִין עֲבִילִין צַפְנִי מַטְוֵן דְבִיָּה
אַחֲקוּרִין דְגִרִים חִיבָל לְמִיתָם מוּסֹס פִּיהֶם דָּבָר קוֹל וְכִינָה
לְעַתָּה יִירֹוֹשְׁלַיִם שְׁחִילוֹ סָם הַחֹקִי לָנִי חִירָם אִסְכְּכִי קִיעִי
שְׂאֵלָה קו כְּחִי אַרְעִיבִים צַפְנִי מַטְלִי שֹׁחַר אֲנוֹת הַמִּלּוֹת
דְּבִי צַלֵּל תְּפֻלָּה הַמִּלּוֹת דְּבִי חֲסֵב מִלּוֹת אֲחִירָלָה

היו ונשתלח סוואלה לזכבין ואשים כאל גנב מה סוואלה פרה
לדוגמה וספידים הנספרים אינן כן אם מיסב עליהן לאכילה
לריבין שהגב בהן סוואלה ולחכי יעשו סוואלה לזכבין והראש
הסב עליו וזל לא חזר רשאי כאשר עיניה את הדברים
בהקומן בנזמים פי טבול יום לא הלאה לוהם כדבריו ודכולי
שלח לא היה דהנח דני ריי דאמר מה רמים שלון קסון
לעוה סוואלה חמורה וכו' והאי דקא מפליג בין פרה לשפיר
המשלח משום דנציין שיהא להם הכסר סוואלה ונמקום אחר
כלומר נציין שיהא לריוין לקבל סוואלה ונמקום אחר ואם
היו לריוס לכך נמקום הם נמקום ונציין נצו הכסר מים
שהיו לריוס לקבל סוואלה תלכך פרה ופרים שהם לזכבין
וריוס לקבל סוואלה הנמקין ונמקין אצל שפיר המשלח
שהוא חי ואינו רחוי לקבל סוואלה חף ונמקין אינו הסווא
ולעולם פרה ופרים ונמקין הן ונמקין בין ותרפ פוד ים לפרס
לחלי מיעורח חבי לעולם רבנן בית להו דריי דקיל דנציין
שיקבלי סוואלה ונמקום אחר ופרה ופרים ביי קבלה סוואלה
הלכך פרה ופרים דכני קבולי סוואלה כינאו ונקבלי סוואלה
ויהי לה אצל שפיר שהוא חי לא נקבל סוואלה ולא יחיל לה
ולדעת הנך רבנן נצלה שוק שחור נתי לא נשתלח עד דנמקין
סוואלה ונמקום אחר והאי פירושא כיחא לשהוא קבולי דנציין
נתיחא דחאי קבולי והאי פירושא כיחא פלוגתא בין פרה ופרים
לנצלה שוק שחור וקציין נתי ככולל הלמודא כריס דלא נציין
לא הכסר מים ולא שרץ עיב וחכמי חזון דהראשד פסירוש
הסני קיל דלריס לא נציין הכסר מ' אצל נציין הכסר סוואלה
וקב' דשלחא הוא דלריס ליב אפי' הכסר סוואלה ונמקין זה
פירש קוק השגחה חסורו כקא דבריו ולשון נתי אינו טוח לא
והנחין כדבריו השגחה יראה שכלכין הראשד לנחלך קבולי חסין
פסירוש דברי ר' שחור כולל אלא הכסר מים אצל לא הכסר שרץ
הסוואה ככיו אלא דהנך רבנן דני וחלי מפליג אחרי ר' דלריס

סרקא דעתך בטלה מנת קסייתא כטיל אחריייתא מוסיפים ע"ש (מג"א) ומי שנעשה לו גם באדר ונדר לעשות איוה זכר להגם י"א לעשותו בשנת העיבור באדר ראשון א"כ נעשה לו הגם בשנת העיבור באדר שני וי"א לעשותו באדר שני (מג"א) ונראה עיקר כדעה ראשונה דבכך דבר הראשון הוא העיקר לענין י"א צ"ע ובר מצוה וע"ש מג"א ונא"ל :

אדר מרבין בשמחה ומאן דאית ליה דינא בהרי מצרי לדייניה עמיה באדר דהוא חדש מצילת ומוב (תשמיט כ"ט :) ובריא מוליה :

ז' יכולין בני העיר לעשות יום מיוחד זכר לנם שנעשה להם (מג"א) ויעשו אותו כמו יום הפורים ויש מנמנמים בזה דכיון דבטלה מגילת תענית איך נספך י"ט חדשים דכן מקשה הש"ס ב"ה וי"מ : דאי

תרפ"ז [דיני חיוב מקריאת המגילה ובו ט' סעיפים] :

דאינו חוזר ומברך שהחיינו ביום ויתבאר בסי תרפ"ב :

ב' ולכאורא יש נ"מ לדינא דאם אין לו להשיג קריאת המגילה רק פעם אחת ביום או בלילה דלרבותינו אלה מוטב שיבחור ביום מבלילה כיון שהוא העיקר ולהרמב"ם יבחור בלילה שהוא מקודם ואין מעבירין על המצות אך באמת אין ראיה דגם להרמב"ם י"ל דקריאה דיומא הוא העיקר ורק לענין שהחיינו ס"ל דא"א לברך שני פעמים שהחיינו על מצוה אחת וכן לרבותינו אלה י"ל דאע"ג דקריאת היום הוא העיקר מ"מ לא יעבד על המצוה ויקראנה בלילה שהוא קודמת ואין מעבירין על המצות וכן נ"ל עיקר לדינא :

ד' קריאת המגילה שר לילה ומנה כל הלילה עד עמוד השחר ואע"ג דק"ש לכתחלה רק עד חצות והו' משום דחיישינן דאית למיפשע ולא יקרא כדל אבל מגילה חביבא ולא חיישינן לזה ומיהו פשיטא דוריון מקדימין למצות ויקרא בתחלת הלילה ודווקא לאחר צאת הכוכבים ואם קראה בין השמשות נ"ל דיצא בדיעבד דספיקא דרבנן לקולא וא"צ לחזור ולקרא פעם אחרת ולאחר עמוד השחר לא יקרא דאע"ג דלענין ק"ש הוי לילה כמ"ש בס"י נ"ח והו' מפני דעדיין קרינן בה ובשכבך משא"כ לכל הדברים יממא הוי (מג"א) וקריאה של יום ומנה לכתחלה מהגן החמה עד שקיעתה ובדיעבד אם קראה אחר עמוד השחר יצא כמו שהדין בכל המצות הנוהגות ביום דלכתחלה מהגן ובדיעבד יצא מעמוד השחר כדתנן ספ"ב דמגילה (מ"ג) המג"א לענין נתגייר קודם הן הוי דבר פשוט דפטור משל לילה וחייב כול יום אך צ"ד ס"י דס"ז י"ט דישות שאיט מושל כלילה ע"ש וטמחה"ש וזכרונותי פ"ב ה"ג מקורס דחייב כול יום ע"ש :

קריאת

א' חייב אדם לקרות המגילה בלילה ולחזור ולשנותה בקריאה ביום שנאמר למען יזמך כבוד ולא ירום ד' אלקי לעולם אורך וי"ל כלומר דמקודם דריש מקרא דאלקי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה ז' ופסק זה הוא במסמור דאילת השחר דנדרש על אסתר ביומא (נ"ט.) וכיון שהם היו צועקין יום ולילה עברין זכר לנם לקרותה ביום ובלילה (נ"ט.) אך לכאורה איך אפשר דמצוה אחת תנהוג גם ביום גם בלילה ורוב מצות או שנוהגות רק ביום כמו ציצית ותפילין ושופר וזולב או רק בלילה כמו אכילת מצה וספירת העומר וזה דריש מקרא דלמען יזמך כבוד ולא ירום וגו' דכתיב במסמור ארומסך ד' כי דליתני דנדרש בפסיקתא במדרכי ואסתר והמן ואחשוורש (נ"ט) ואומר שם למען יזמך וגו' ד' אלהי לעולם אורך גם ביום גם בלילה כלומר דכיון דקריאת המגילה היא כעין ברכת הודאה שאנו מודים ומשבחים לו יתברך על הגם שעשה לנו וזה שייך ביום ובלילה בלא הפסק כמו שאמר ד' אלקי לעולם אורך והוי כמו ק"ש ותפלה דנהגין גם ביום גם בלילה :

ב' וכתבו רבותינו התם' ודרא"ש והר"ן דעיקר מצות הקריאה ופרסומי ניסא הוי ביום ולא בלילה כדכתיב אקרא יומם וגו' כלומר אע"ג שאני קורא ביום שהוא העיקר מ"מ גם לילה לא דומיה ז' ועיקר סעודת פורים הוי ביום וכן מש"ח מנות וכתבי ודימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מה עשייה ביום אף זכירה ביום (תוס') ולכן במשנה דספ"ב דמגילה תנן כל היום כשר לקריאת המגילה ובלילה לא קתני דכל הלילה כשר משום דעיקר קריאתה ביום (נ"ט.) ולפ"ז אע"ג שבידך שהחיינו על קריאת הלילה חוזר ומברך על שר יום לפי שעיקר קריאתה ביום (נ"ט.) אבל הרמב"ם באמת פסק בפ"א דמגילה